Қишлоқ ҳақиқати

1993 йил 24 июнь
ПАЙШАНБА
№ 72 (5.514).
НАРХИ 10 СУМ.

Ўзбекистон Республикаси ижтимоий-сиёсий газетаси • 1974 йил 1 январдан чиқа бошлаган

Муътабар заминимиз заҳматкашлари

ҒАЛЛА — ЭЛ НАСИБАСИ

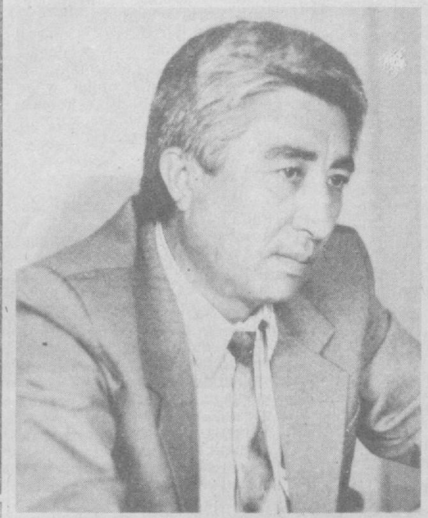

Ғалла юртимиз учун катта аҳамиятга эга бўлган асосий озиқ-овқат маҳсулоти ҳисобланади. Ғоятда маъсулиятли, лекин шарафли бўлган ушбу вазифа зиммамизга юкланган. Бу ниҳоятда фахрли касб. Дарҳақиқат, инсоннинг асосий ҳаёт манбаи ҳисобланмиш нон етиштириш кишига ўз ишидан қониқиш бахш этади.

Жорий йил баҳорида вилоят Кенгашининг сессиясида республикамиз Президенти И. Каримов нутқ сўзлаб, вилоятда юзага келган аҳволга атрофлича баҳо берди. Ижтимоий ҳаёт, иқтисодиётдаги салбий ҳодисаларни кескин танқид қилди. Ўзибўларчилик, маҳаллийчилик, ишга виждонан ёндошмаслик каби ҳолатлар яхши оқибатларга олиб келмаслигини ҳаёт яна бир бор исботлади. Президентнинг қишлоқ хўжалигидаги вазиятни батафсил таҳлил қилганлиги, айниқса, ғаллачиликни ривожлантириш тўғрисидаги йўл-йўриқлари бизни ниҳоятда хурсанд қилди. Биз кўрсатилган камчиликлардан хулоса чиқариб, ишни янгича ташкил қиляпмиз.

Юртимиз мустақилликка эришгач, ғаллачиликка эътибор янада кучайди. Хом ашёнинг давлат харид нархи ҳам нарх-наво ўсишини ҳисобга олиб, ҳукуматимиз томонидан оширилиб борилаяпти. Илгари асосан лалми майдонларга экин экилиб, ҳосил олинарди. Охирги йилларда суғориладиган майдонларда ҳам ғалла етиштириш кўпаймоқда. Шу боис республикада дон ишлаб чиқариш кескин ошди. Боиси сувли ерларда ҳосилдорлик лалмига нисбатан 4—5 баравар юқори.

Районимизда 93 минг гектар ҳайдаладиган ер бўлиб, шундан 87 минг гектари лалми ерлардан иборат. Ғалла асосан ана шундай ерларда етиштирилади. Бу бир мунча арзон ва сифатли хом ашё олишга имкон беради. Шуни ҳам алоҳида қайд этиб ўтиш керакки, тармоқнинг сердаромадлиги кейинги пайтда ошиб бормоқда. Илгари соҳага иккинчи даражали деб қаралар, доннинг давлат харид нархи ҳам қишлоқ хўжалик маҳсулотлари ичида энг арзон эди. Ҳозир доннинг харид нархи ошиб бормоқда.

Шу боис ғалла майдонлари саҳни йилдан-йилга кенгайяпти. Жорий йилда бултургига нисбатан 1248 гектар лалми, 1003 гектар сувли ерда кўп экин парваришланди. Ердан оқилона фойдаланиш кун тартибимиздаги асосий масалага айланмоқда. Сувли майдонлардаги ҳосилни йиғиштириб олгач, иккинчи экинни экамиз. Бундай усул деярли барча хўжаликларда қўлланилаяпти.

1992 йили об-ҳаво ғаллачилик учун ниҳоятда қулай келганлиги сабабли мўл ҳосил етиштирилди. Давлатга режадаги 15 минг тонна ўрнига 27 минг тонна дон топширилди. Бир неча миллион сўм соф даромад ғаллакорларга мукофот сифатида берилди. Тармоқнинг самарадорлик даражаси 76 фоизни ташкил қилди. Ҳозир олдимизда турган энг асосий вазифалардан бири дон ишлаб чиқаришни яқин икки-уч йилда 80 минг тоннага етказишдир. Имкониятлар ҳисоблаб кўрилганда бунинг учун ҳамма шарт-шароит борлиги аниқланди. Ҳосилдорликни ошириш, илғор усулларни қўллаш, ердан оқилона фойдаланиш, экинларни юксак агротехника қоидалари асосида парваришлаш, сувли майдонларни кенгайтириш ҳисобига бунга эришиш мумкин.

Масалан, мавжуд лалми майдонлар ҳосилдорлигини гектарига 2—3 центнерга кўпайтириб ва сувли майдонлар ҳажмини 5 минг гектарга етказсак, бемалол 70—80 минг тонна дон ишлаб чиқариш мумкин. Лекин баъзи муаммолар борки, биз уни ўз кучимиз билан ечолмаймиз. Уларни вилоят ёки республика миқёсида ҳал қилиш зарур. Районимиз ҳудудида Қоровултепа сув омбори бор. Унинг суви вилоятнинг пахта майдонларига сарфланиши туфайли фойдалана олмаймиз. Агар оби ҳаётдан оз миқдорда бўлса ҳам бизга ажратилса, сувли майдонларда экинни кўпайтириш имконияти туғиларди.

Сувни кўпайтириш манбаларидан яна бири Сафарсой сув омбори қурилишини тезлаштириш керак. Шунда 5 минг гектар сувли майдонда ғалла етиштириш мумкин бўлади. Айни пайтда эса бу кўрсаткич 2200 гектарни ташкил қилади.

Ғаллачиликдаги долзарб муаммолардан яна бири уруғчилик масаласидир. Бу ниҳоятда муҳим иш бўлиб, уни тартибга солиш лозим. «Ғалла» илмий-ишлаб чиқариш бирлашмаси жамоаси бу борада катта иш қилишди. Фан янгиликларини ҳаётга тезроқ жорий қилиш зарур. Сувли, лалми майдонлар учун алоҳида уруғлик етиштириб берилиши керак. Шунда тармоқ ривожланиб, хом ашё кескин кўпаяди.

Кейинги етакчи тармоқлардан бири чорвачилик. Ҳозир яйловларда 9036 бош қорамол, 76070 бош қўй-эчки, 873 бош йилқи боқилмоқда. Тармоқни янада ривожлантириш, унда иш юритишнинг илғор усулларини қўллаш юзасидан бир қанча ишлар амалга оширилмоқда. Моллар зотини яхшилаш долзарб муаммо бўлиб турибди. Бу борада ҳали кўп меҳнат қилиниши керак. Чорвачиликнинг асосий озуқа базаси ҳисобланган ем-хашак жамғаришда ҳам муаммолар мавжуд. Биз уни хўжалик, одамлар манфаатини ҳисобга олган ҳолда ечмоқдамиз. Боиси чорвачиликда ҳозир иш юритишнинг янги, замонавий усулларига ўтилаяпти. Шароитимиз майда туёқли чорва молларини ривожлантиришга мос. Шу боис яқин йилларда улар сонини 100 минг бошга етказишга ҳаракат қилинмоқда.

Узумчилик ва сабзавотчилик ҳам ривожланиб бормоқда. Кейинги йилларда узумчилик учун об-ҳаво ноқулай келганлиги сабабли режалар уддаланмай қолди. Лекин жорий йилда ҳосил яхши. Картошка етиштиришга эътиборни кучайтираяпмиз. Голландиядан уруғлик олиб келиб экилди. Келгусида унинг ҳосилидан ўзимизда уруғлик етиштиришни мақсад қилиб қўйдик.

Кичик корхоналар қуриб, аҳолини бозор иқтисодиёти туфайли камайиб кетган маҳсулотлар билан таъминлашга ҳам алоҳида эътибор берилаяпти. Бу борада айниқса, район матлубот жамияти кўпгина хайрли ишларни амалга ошираяпти. Гилам тўқиш, сопол идишлар ишлаб чиқариш, синган шишадан совғабоп буюмлар ясаш, тикувчилик, макарон тайёрлаш цехлари юксак унум билан ишлаб, аҳолига арзон ва сифатли маҳсулот етказиб бермоқда. Шунингдек, уларда бир неча юзлаб киши иш билан таъминланди.

Маҳаллий хом ашё ҳисобига спирт ишлаб чиқаришни мўлжаллаяпмиз. Шунда вино заводида ароқ ишлаб чиқаришни йўлга қўямиз. Ҳозир районда колбаса, нон маҳсулотлари ишлаб чиқарилиб, аҳолига бозордагидан бирмунча арзон нархда сотилмоқда.

Заминимиз нафақат деҳқончилик учун қулай, балки табиий бойликларга ҳам кон. Олтин, мис, вольфрам ва бошқа қимматбаҳо моддалар борлиги аниқланган. Уларнинг кўпчилиги қазиб олиниб, саноатда ишлатилаяпти. Бу борада ҳам қазилма бойликлардан маҳсулот ишлаб чиқарадиган қўшма корхоналар қуришни режалаштирганмиз.

Бозор иқтисодиёти қийинчиликларидан аҳолини муҳофаза қилиш мақсадида хайрли ишларни амалга ошириш давом этаяпти. Бу борада айниқса Президент фармонлари дастур вазифасини ўтамоқда. Кам таъминланган оилалар, уруш ва меҳнат фахрийлари, ногиронлар, умуман ёрдамга муҳтож одамлар доимо диққат-эътиборимизда бўлмоқда. Яхши кунларда, уларни эслаш тобора одат тусига кирган.

Ҳозир далаларда қизғин меҳнат давом этмоқда. Табиатнинг бўлиб турган хуружларига қарамай деҳқонларимиз олган топшириқларини бекаму-кўст уддалаш учун фидокорона меҳнат қилишмоқда. Шу кунларда олдимизда турган асосий вазифа халқимиз насибаси бўлган ғаллани нест-нобуд қилмасдан сифатли ва қисқа фурсатда йиғиштириб олишдир. Бунинг учун барча техника ва мавсумга зарур воситалар ишга жалб қилинган. Ҳозир ўрим қизғин давом этмоқда.

Турдибой УМРЗОҚОВ,
Ғаллаорол райони ҳокими.

Мустақил Ўзбекистонимизнинг бепоён ғаллазорларида комбайнлар гулдурос сола бошлади. Олтин бошоқлар етилиб, ўримга келди. Айни кунларда эл маъмурчилиги йўлида астойдил меҳнат қилаётган ғаллакорларнинг эзгу ташвишлари ўн чандон ортган. Боиси аниқ: бебаҳо ризқрўзимиз бўлмиш донни нест-нобуд қилмасдан йиғиштириб олиш дала соҳибларининг кундалик вазифасига айланган.

Бекобод туманидаги «Деҳқонобод» жамоа хўжалиги ғаллакорлари бу йил 140 гектар майдонда мўл ҳосил етиштиришди. Ҳар гектар ер ҳисобига 40 центнердан сара дон йиғиб олиниши кўзда тутилмоқда. 3 та ўрим комбайни юксак унум билан ишлатилаяпти. Дони мўлнинг — ризқи бутун. Республикамиз Президенти фармонига кўра хўжаликнинг ҳар бир меҳнатчисига мавсум охирида 100 килограммдан дон тарқатилади.

СУРАТДА: (чапдан) хўжалик бошқаруви раиси Ҳасанбой Бўрибоев, ижарачи ғаллакор Акрам Мўминов ва комбайнчи Жаббор Сидиқалиевлар ғаллазорда.

А. МАЛЬЦЕВ олган сурат.

ОМИЛКОРЛАР

Олтиариқ районидаги Қурбон Кенжаев номли жамоа хўжалиги деҳқонлари 308 гектар ерда ғўза ўстирмоқдалар. Барча майдонларга С-6530 навли чигит экилиб, текис кўчат олинди. Пахтакорлар ҳар гектар ердан 35 центнердан ҳосил кўтаришга азму қарор қилишган.

Жорий йилги баҳор жамоа аъзоларига бир қанча ташвиш келтирди. Кетма-кет ёққан ёмғир, жала пайкалларни пайҳон қилди. Қатқалоқ юзага келди. Жамоа аъзолари қийинчиликларни омилкорлик билан бартараф этиб, кўчати кам майдонларга қўлда чигит экишди.

Ҳозир далаларда ғўза парвариши қизғин давом этмоқда. Барча майдонлар икки марта ишловдан чиқарилди. Парвариш билан бирга минерал ва маҳаллий ўғитлар ҳам бериб борилаяпти. Биринчи сувни қуйиш ниҳоясига етмоқда. Айниқса, жамоанинг Маъмуржон Абдураҳмонов бошлиқ бригадасида иш қизғин. Улар баҳорги табиий офат оқибатини ҳам омилкорлик билан бартараф этишганди. Заршунослар 21 гектар ерда ғўза парвариш қилишмоқда. Мақсад ҳар гектар ердан 31 центнердан юқори сифатли хом ашё тайёрлаш. Ишда, айниқса, чопиқчилар жонбозлик кўрсатишаяпти. Тожихон Шерматова, Малика Худойберганова, Зубайда Абдуолимова, Машрабхон Холбекова каби дала юлдузлари кунлик маромни 1,5—2 баравар бажаришиб, ниҳолларнинг тагини сифатли юмшатишмоқда ва карталарни бегона ўтдан тозалашмоқда. Механизатор М. Мамаюнусов экин қатор ораларига ишлов бериш,уларни озиқлантиришда фидойилик кўрсатмоқда.

Шунингдек, хўжаликнинг Юсуфжон Акбаров, Ҳайитбой Мусаев етакчилик қилаётган бригадаларида ҳам парвариш кун сайин қизитилмоқда. Экинларга иккинчи ишлов бериш аллақачон тугатилган. Ғўзалар обиҳаётга қондирилмоқда. Мақсад мамлакатимиз мустақиллигининг иккинчи йилида мўл ҳосил етиштириб, юбилейга муносиб ҳисса қўшишдир.

А. ТЎХТАСИНОВ.

МЎЛ ҲОСИЛ НИШОНАСИ

Баҳор яхши келган пайтларга нисбатан бу йил баъзи жойларда ғўзалар ривожи кечикди. Бунинг ўрнини астойдил меҳнат билан тўлдиришни — ҳосилга ҳосил қўшиш илмини асл деҳқон яхши билади. Ғиждувон туманидаги «Гулистон» жамоа хўжалиги пахтакорлари шу мақсадда тадбиркорлик билан меҳнат қилишмоқда. 771 гектар майдонга чигитнинг «Бухоро-6» уруғлик навини қадаб, тўлиқ гектарлар ҳосил қилган бу жамоа аъзолари айни кунларда ниҳолларга учинчи ишлов беришни қизитиб юбордилар. Эгатларга иккинчи марта оби-ҳаёт таралмоқда. Бу ерда иш сифати — бош мезон. Ҳозир хўжаликнинг 400 гектар майдонидаги ғўзаси қийғос шоналаб, гулга кирди. Мўл ҳосил нишоналари кун сайин кўпаймоқда.

— Ниятимиз баракали хирмон яратиш, — деди бош ҳосилот Саъдулла Тожибоқиев. — Мавжуд 15 та пахтачилик бригадаларида экинлар парваришига эътибор тобора кучайтирилмоқда. Ҳар сония ғанимат.

Ҳар гектар ердан 37 центнердан ҳосил олиб, ялпи хирмонни 2.200 тоннадан оширишга бел боғлаган заршунослар июнни зарбдор ой деб эълон қилишган. Бу сафарбарлик то ҳосил пишиб етилгунча давом этади. Айниқса Гулнора Назирқулова, Равшан Ҳотамов ва бошқа бригадаларда дала юмушлари кўнгилдагидек ташкил этилмоқда. Механизаторлар ҳам ғайрат-шижоат билан ишлашмоқда. Мажид Каримов, Амин Азимов, Нурмурод Нуров ва Мақсуд Ҳамроев сингари техника жиловкорлари, айниқса, намуна кўрсатишяпти.

У. МУҲАМЕДОВ.

ЧУСТ УСУЛИ

Ниҳоят, ёз ёзлигини қила бошлади. Ҳарорат тобора кўтарилмоқда. Бу экинлар ривожи учун жуда керак. Ёғингарчилик кўп бўлганлиги сабабли бу йил тупроқда намлик ошиб кетди. Наманганлик деҳқонлар учун ҳам мўл ҳосил яратиш осон кечмаяпти. Далаларда шижоатли кураш кетаяпти.

Поп туманидаги «Машъал» жамоа хўжалигининг Тоғаймурод Имомов бошлиқ бригадасида қувонч устидан чиқдик. Бу жамоа даласида вилоятда биринчи бўлиб ғўза гуллади. Фидокорона меҳнат самараси бу!

Ҳозиргача бригаданинг 80 гектар ердаги ғўзалари уч марта ишловдан чиқди. Иккинчи озиқлантириш ниҳоясига етди. Шарбат оқизиш, чуст усулида суғориш, кетмон чопиғидан ўтказиш ниҳоллар ривожига ривож қўшмоқда.

Бригада далаларида ҳар гектар ердан 35 центнердан хирмон кўтариш учун кураш қизғин давом этаяпти.

А. ҚОРАБОЕВ,
«Қишлоқ ҳақиқати» мухбири.

ИШОНЧ ЁРЛИҒИ ТОПШИРИЛДИ

22 июнь куни Норвегия қироллигининг Ўзбекистондаги фавқулодда ва мухтор элчиси этиб тайинланган Дагфинн Стенсет мамлакатимиз Президенти Ислом Каримовга ишонч ёрлиғини топширди.

Дагфинн Стенсет ўз фаолиятини Президент Ислом Каримовга Норвегия қироли Харальд бешинчининг саломи ва эзгу тилакларини етказиш билан бошлаётганидан мамнун эканлигини билдирди. Норвегия қироллиги ва Ўзбекистон Республикаси ўртасидаги муносабатларни янада ривожлантириш учун бутун куч-ғайратини сафарбар этишини маълум қилди.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов Дагфинн Стенсетни юксак лавозим билан қутлаб, элчи жанобларининг халқларимиз манфаати йўлидаги олижаноб фаолиятида катта муваффақият тилади.

Қабул маросимида Ўзбекистон Республикаси ташқи ишлар вазирининг биринчи ўринбосари Ф. Тешабоев иштирок этди.

(ЎзА).

КАТТА ҒАМХЎРЛИК

Ўзбекистон Республикасида футболни ривожлантириш жамғармаси тузилди. Давлат физкультура ва спорт комитети билан республика Футбол федерацияси ҳузурида бу жамоат ташкилотининг пайдо бўлиши табиийдир. Ўзбекистон ҳукумати одамлар саломатлигини мустаҳкамлашнинг ишончли воситаси бўлмиш, энг оммавий спорт турларидан бири — футбол тўғрисида алоҳида ғамхўрлик қилмоқда. Шу тариқа Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг «Футболни янада ривожлантириш тадбирлари тўғрисида»ги қарорининг яна бир банди бажарилди.

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси, Давлат физкультура ва спорт комитети, Футбол федерацияси, Қишлоқ хўжалиги вазирлиги, «Ўзбек ип газлама машинасозлиги» давлат концерни, «Ўздавнефтьмаҳсулот» бирлашмаси, «Тошкент трактор заводи» ишлаб чиқариш бирлашмаси ва Чкалов номидаги авиация ишлаб чиқариш бирлашмаси жамғарма муассислари бўлдилар. Бу жамоалар жамғармага ўтказган маблағларини биринчи бўлиб расмийлаштирдилар.

Бу рўйхат яна давом этаверади, чунки, республикамизда футбол ихлосмандлари жуда кўп. Жамғарма низомида айтилганидек, республикамизда яшовчилар ҲСМ, хорижий фуқаролар ҳам муассислар қаторига қўшилишлари ва ҳомийлик қилишлари мумкин. «Ўрта Осиё кабель» ишлаб чиқариш бирлашмаси ва «Совпластитал» қўшма корхонаси ҳар бири ихтиёрий равишда 10 миллион сўм 5 минг доллар ажратгани бунинг яққол далилидир.

Жамғармани пул-буюм ва спорт лотереяларини сотишдан, ўқув-машқ базаларини ижарага беришдан ва ўйингоҳларда халқаро мусобақалар, байрамлар, бошқа турдаги спорт ва соғломлаштириш тадбирларини ўтказишдан тушадиган маблағлар ҳисобига тўлдириб бориш режалаштирилмоқда.

Ўзбекистон Республикаси Бош вазири Абдулҳошим Муталов футболни ривожлантириш жамғармасининг президенти этиб сайланди.

(ЎзА мухбири).

ИСЛОҲОТЛАР МУВАФФАҚИЯТИ — ИСТИҚЛОЛ КАФОЛАТИ

Жамиятимизнинг барча соҳаларида катта ислоҳотлар жараёни кечмоқда. Халқимизнинг кайфияти, меҳнатга муносабати янгиланмоқда. Ҳаётимизга илғор мамлакатлар тажрибаси, ишлаб чиқариш усуллари кириб келаётир. Булар ислоҳотларни жадаллаштиришнинг муҳим омилларидир.

Илгари хабар қилинганидек, Ўзбекистон Президенти Ислом Каримов 14—15 июнь кунлари Хоразм ва Қашқадарё вилоятларида бўлиб, ижтимоий-сиёсий аҳвол ва ислоҳотларнинг қандай амалга оширилаётгани билан яқиндан танишди. Вилоят раҳбарлари, фаоллари, хўжаликлар раҳбарлари, деҳқонлар, фермерлар ва ёшлар билан учрашди. Бу учрашувларнинг бевосита Голландия сафаридан кейин ўтгани ҳам бежиз эмас. Голландиядек қишлоқ хўжалиги ўта ривожланган мамлакат билан республикамиздаги аҳволни таққослаб кўриш натижасида мавжуд камчиликлар янада яққол кўзга ташланади. Қишлоқ хўжалигини оёққа турғизиш учун айнан нима ишлар қилиш кераклиги ойдинлашади.

Маълумки, Ўзбекистон аҳолисининг аксарият қисми қишлоқларда яшайди. Қишлоқ хўжалиги мамлакатимиз иқтисодиётининг етакчи тармоғидир. Миллий даромаднинг салкам ярми аграр тармоқ улушига тўғри келади. Экспорт ресурси ва валюта тушумининг асосий манбаи ҳам қишлоқ хўжалигидир. Бозор муносабатларига ўтиш ҳамда ишлаб чиқаришнинг муҳим бўғини бўлмиш мазкур соҳадаги ислоҳот халқ хўжалигининг бошқа тармоқларидаги ислоҳот суръати ва миқёсини белгилаб беради. Аммо айни пайтда шу соҳа умумий ислоҳотлар занжирининг энг нозик ҳалқасига айланиб қолди.

Мамлакатимиз Президенти Хоразм ва Қашқадарё вилоятларида бўлган чоғида қишлоқ хўжалигида чуқур ислоҳотлар ўтказмасдан, дунёдаги илғор мамлакатлар ҳамда ўзимизда мавжуд илғор технология ва илм-фан ютуқларини жорий этмай туриб тараққиётга эришиб бўлмаслигини уқтирди. Бу борада, айниқса, яқинда ўзи сафарда бўлиб қайтган Голландия қишлоқ хўжалиги эришган ютуқлардан ибрат олишимиз зарурлигини айтди. Масалан, бир голланд фермери 80 кишига етадиган қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштириб берар экан. Голландиялик фермерлар ўз мамлакати аҳолисини боқибгина қолмасдан, Европанинг кўпгина мамлакатларига озиқ-овқат маҳсулотлари сотади. Бир ўзбек деҳқони эса кўпи билан 2—3 кишига етадиган маҳсулот тайёрлайди. Ўзбек деҳқонининг голландиялик фермердан нимаси кам? Тўғри, Ўзбекистон ва Голландия қишлоқ хўжалиги таркиби ва тизимларида фарқли томонлар бор. Аммо бизнинг иқлим шароитимиз йил давомида бир неча ҳосил олиш имконини беради. Шундай бўлса-да, кўпгина озиқ-овқат маҳсулотларини бошқа мамлакатлардан келтирамиз. Бунга ҳар йили четдан сотиб олинадиган 450 минг тонна картошкани мисол тариқасида келтириш мумкин. Ўша картошканинг деярли тенг ярми йўлда чириб кетар эди. Бундан манфаатдор кишилар бор эди. Энди четдан озиқ-овқат маҳсулотлари олиб келишни эмас, уларни ўзимизда мўл-кўл етиштиришни рағбатлантиришимиз керак.

Ўтган йили картошка етиштириш бўйича голланд технологияси мамлакатимиз шароитида синаб кўрилганида, ҳар гектар ердан 35 тоннадан ҳосил йиғиштириб олинди. Ҳолбуки, анъанавий усулда экилган майдонлардаги картошка ҳосилдорлиги ўртача 7 тоннадан ошмас эди.

Илғор технология ва илм-фан ютуқларини ишлаб чиқаришга татбиқ этиш меҳнат унумдорлигини оширибгина қолмасдан, қўшимча қиймат яратиш, даромадни кўпайтириш манбаи ҳам бўлади.

Яна бир мисол: голландиялик фермер бир сигирдан кунига 50 литрдан сут соғиб олар экан. Ўзбекистонда эса бу кўрсаткич ўртача 7 литрни ташкил этади. Хоразм вилоятида 31,1 минг бош сигирдан жорий йилнинг дастлабки беш ойи давомида 23,3 минг тонна, Қашқадарё вилоятида эса ҳар бир бош сигирдан шунча вақт мобайнида 755 литр сут соғиб олинибди. Мазкур вилоятлар бўйича ҳар бир сигир кунига ўртача 5 литрдан сут берган. Кулишингни ҳам, куйишингни ҳам билмайсан: булар сигирми ёки эчкими?! Деярли тенг сарф-харажат қилингани ҳолда меҳнат унумдорлиги бизда 7—10 баравар кам. Демак, шунга яраша яшаш даражаси ҳам, даромад ҳам паст. Лекин ким кўп, хизмат кўрсатган чорвадор кўп, мол дўхтир кўп, зоотехнигу хўжайин кўп. Ташаббус йўқ, олдинга интилиш, баракат йўқ. Ўзибўларчилик кайфиятига кўникиб қолганмиз.

Чорвачиликда мулк ва наслчилик муаммосини қайта кўриб чиқиш керак. Чорвачиликни давлат тасарруфидан чиқариб, жамоа ва хусусий мулкка айлантириш лозим. Хоразм вилоятида 1993 йилнинг дастлабки беш ойида режалаштирилган 47 фермадан бор-йўғи 7 тасигина хусусий мулк қилиб берилган, холос.

(Давоми 2-бетда).

ИСЛОҲОТЛАР МУВАФФАҚИЯТИ— ИСТИҚЛОЛ КАФОЛАТИ

(Давоми. Боши 1-бетда).

Ўзбекистон бўйича меҳнатга яроқли кишиларнинг 39,3 фоизи чорвачилик ва қишлоқ хўжалигида меҳнат қилади. Баъзи туманларда бу кўрсаткич 80—90 фоизни ташкил этади. Дунёдаги бошқа мамлакатларда бундай манзарани учратмайсиз. Голландия қишлоқ хўжалигида меҳнатга яроқли кишиларнинг бор-йўғи 4 фоизи ишлайди. Юксак даражада тараққий этган мамлакатлар аҳолисининг 60 фоизи хизмат кўрсатиш соҳасида ишласа, Голландияда бу кўрсаткич 68 фоизга тенг.

Бу рақамлар биз учун иқтисодий ислоҳотларни амалга оширишда ибрат бўлиши керак. Янги иш жойларини яратмасак, меҳнатни ташкил этишнинг янги усулларини тезроқ жорий этмасак, ислоҳот тўғрисидаги гапларимиз чўпчак бўлиб қолаверади. Мулкни давлат тасарруфидан чиқармай, хусусийлаштирмай туриб, эски тузумдан мерос қолган боқимандалик, тенглаштириш каби иллатлардан қутулиб бўлмайди. Кўпчилик ҳозирги кунда мулкни хусусийлаштириш деганда фақат ерни тақсимлаб беришни назарда тутади. Бу тўғри, лекин хусусийлаштиришдан олдин кўплаб янги иш жойлари ташкил этиб, одамларни маиший хизмат, саноат, қурилиш каби соҳаларга жалб этиш керак. Қишлоқларда етиштирилаётган маҳсулотларни қайта ишлаш корхоналари қуриш, четга хом ашё ўрнига тайёр маҳсулот чиқариш лозим. Янги иш жойлари қишлоқларнинг ўзида ва кўплаб ташкил этилиши керак.

Ёшлар хорижга чиқсин, ўқисин, ишлаб малака орттирсин. Қолаверса, ўша ёқларда ҳам ўз корхоналарини очсин. Ҳамма ерга, пахтага ёпишиб олгани билан косамиз оқармайди. Дунёдаги илғор мамлакатлар тажрибаси, ишлаб чиқариш ва деҳқончилик маданиятини ўша ерларнинг ўзида ўрганиб келиш ҳамда уларни ўлкамизда жорий этишни йўлга қўйиш лозим.

Бугунги кунда одамлар фаолиятини кўпроқ хизмат кўрсатиш соҳасига йўналтириш керак. Афсуски, бу соҳада Қашқадарё вилояти анча орқада қолиб кетган. Хоразм вилояти ёки Самарқанд вилоятининг Ургут туманида савдо-сотиқ, тадбиркорлик ишларини ривожлантириш, савдо ҳамда маиший хизмат шохобчаларини хусусийлаштириб бериш, шахсий дўконлар қуриш ишлари анча яхши йўлга қўйилган. Туман ҳокимлари бугун деҳқонга қандай қилиб пахта етиштиришни ўргатиш ўрнига янги иш жойлари яратиш, қўшма корхоналар ташкил этиш, қўшимча даромад олиш йўлларини ахтариши, бозорни етарли даражада озиқ-овқат маҳсулотлари билан таъминлаш учун ҳаракат қилиши лозим. Бу соҳада катта имкониятлар бор. Пахта майдонларини қисқартириш ҳисобига дон, сабзавот ва бошқа озуқабоп экинларни кўпайтириш керак. Ўзимиздаги қулай иқлим шароити суғориладиган ерларда ғалладан мўл ҳосил олишга имкон берадиган бир шароитда 5—6 миллион тонна ғаллани бошқа мамлакатлардан сотиб оламиз. Энди пахта билан бедани эмас, пахта билан ғаллани алмашлаб экишни ўйлаб кўриш керак бўлади. Шу куздан бошлаб 750 минг гектар суғориладиган ерларга ғалла экиш мўлжалланмоқда.

Мамлакат ички бозорини барқарорлаштиришда яна бир омил бор. У ҳам бўлса, кундалик эҳтиёж маҳсулотларини республика ҳудудидан ташқарига ғайриқонуний равишда олиб чиқиб кетилишига қарши курашдир.

Ислом Каримов Хоразм вилоятининг қўшни Туркманистон жумҳуриятига туташ аҳоли пунктларини бориб кўрди. Аҳолининг турмуш шароити билан танишди. Давлат божхона қўмитасининг Хоразм вилояти бошқармасига қарашли айрим постлар фаолиятидаги камчиликларга эътиборни қаратди. Божхоналар мамлакат бозорини ҳимоя қилиш воситаларидан биридир. Лекин улар фаолиятидаги нуқсонлар ўзимизда ҳам тақчил бўлган кундалик истеъмол маҳсулотларининг ғайриқонуний равишда четга олиб чиқиб кетилишига сабаб бўлмоқда.

Ислом Каримов, айниқса, Ўзбекистон ва Туркманистон чегарасида яшовчи халқларнинг дўстлигига алоҳида эътибор бериш зарурлигини қайд этди. Марказий Осиё мустақил давлатлар раҳбарлари юритаётган сиёсат халқларимиз дўстлигига путур етказмаслиги керак. Марказий Осиё давлатлари раҳбарлари ўзаро келишган ҳолда сиёсат юритсалар, бугунги қийинчиликларни енгиш анча осонлашар эди. Айниқса, нарх-наво сиёсати ва миллий валютани муомалага киритиш чоғида бу жуда муҳимдир. Азал-азалдан чегара нималигини билмаган ҳудудларда мажбурий чора сифатида божхоналар ўрнатилмоқда. Агар биргалашиб сиёсат юргизилса, бунга ҳожат қолмайди.

Ҳар бир мустақил давлат ўз миллий валютасини хоҳлаган пайтда муомалага киритиш ҳуқуқига эга. Бироқ қўшни республика ҳисобига бўлмаслиги керак. Фуқаролар эса товар билан таъминланмаган пулларга алданмасинлар. Четдан оқиб келаётган бугунги «Рубль» эртага қуруқ қоғозга айланиб қолиши ҳеч гап эмас.

Ислоҳотларни амалга ошириш ва уларнинг натижасига масъул бўлган ҳокимлар, идора, ташкилот, муассаса ва корхона раҳбарлари фаолияти энди янгича мезонлар билан ўлчанади. Ўзбекистонда бозор муносабатларига ўтишнинг бешта тамойилидан бири — давлатнинг ислоҳотчи бўлишидан англашиладиган яна бир тушунча бор. У ҳам бўлса, раҳбар шахснинг ислоҳотларни амалга оширишдаги ўрнидир.

Мамлакатимиз Президенти Қашқадарё вилояти фаоллари билан учрашган чоғида мазкур омилга алоҳида урғу берди. Мен, деди Президент, Қашқадарёга келишдан олдин вилоят халқ хўжалигининг шу йилнинг дастлабки беш ойи якунлари билан танишиб чиқдим. Ютуқлар ҳам бор, албатта. Лекин бугунги кун талабига кўра, ҳар бир натижа ёки кўрсаткичга танқидий кўз билан, янгича мезонлар билан қарашни ўрганишимиз керак. Айниқса, ҳаёт ислоҳотларни талаб қилаётган, меҳнатга муносабат ўзгараётган пайтда ҳар бир раҳбар ўз камчиликларини юқоридан бирор комиссия ёки тафтишчи келиб кўрсатиб беришини кутиб ўтирмасдан, ўзи кўра билиши лозим. Бугун давлатга гўшт ёки сут топшириш режаси бажариляптими-йўқми, деган талабни қўядиган замонлар ўтиб кетди. Раҳбарлар фаолиятига баҳо беришда: у ислоҳотларни қандай тушунади, замон талабига яраша ташаббускор бўлишга, иш юритишга тайёрми-йўқми, деган саволни қўйиш вақти келди. Бугун ҳокимлар Ўзбекистоннинг ўз тараққиёт йўли бор, деган гапни қандай тушунади? Улар бозор муносабатларига ўтиш тамойилларига қай даражада амал қиляпти?

Мамлакатимиз Президенти бундай саволларни ўртага ташлар экан, ўтиш ёки ислоҳот жараёнида биринчи раҳбар тамойилини илгари сурди. Ҳозирги даврнинг етакчи хусусиятларидан бири — воқеалар ҳайратланарли даражада шитоб билан кечмоқда. Давримизнинг бир куни мазмун-моҳияти билан йилларга татигулик. Боз устига, бу ўзгаришлар бирйўла ижтимоий, иқтисодий, сиёсий ва маънавий соҳаларни, одамларнинг кундалик турмуши ва руҳиятини қамраб олмоқда. Бундай объектив жараёнларни бошқаришда субъект — биринчи раҳбар масъулдир. Бугунги кунда ўйлаб тўғри босилган ҳар бир қадам эртанги муваффақиятлар гарови бўлиши, хато ва камчиликлар эса ҳалокатли оқибатга олиб келиши мумкин. Энди эскича ишлаб ҳам, яшаб ҳам бўлмайди. Хато қилган раҳбарни халқ кечирмайди.

Қашқадарёнинг мамлакатимиз иқтисодиёти, ижтимоий-сиёсий, маданий ҳаётидаги ўрни бўлакча. Бу ердаги кайфиятни билиш республикамизнинг аксарият қисми аҳолиси кайфиятини билиш демакдир. Афсуски, Қашқадарёда ислоҳотларнинг амалга оширилиши суст, мутлақо қониқарсиз. Фақат ғўзани культивация қилиш тўғрисидаги тажрибаю билимлар билан энди раҳбарлик қилиб бўлмайди.

Вужудга келган ижтимоий-иқтисодий муаммоларни ҳал этишни пайсалга солиш ярамайди. Ҳар бир иш суръати, аввало, унинг бошида турган биринчи раҳбарга боғлиқ.

Ҳар бир вилоятдаги вазиятни унинг маъмурий маркази қиёфасидан ҳам билиш мумкин. Ўзбекистон Президенти Қарши шаҳрига келганида шаҳар дарвозаси бўлмиш аэропорт қоп-қоронғи эди. Қарши шаҳар ҳокимидан бунинг сабаби сўралганда, дарахтлар ўсиб кетиб, прожекторларни тўсиб қўйди, деб баҳона қилишдан нарига ўтмади. Прожекторларни дарахт тўсиб қолган бўлса, шаҳарнинг бош майдони нега қоронғи, нега у ердан файз кетиб, алафзорга айланган? Бу савол ҳам жавобсиз қолди. Қарши шаҳрининг бош майдони бир вақтлар одамлар ҳордиқ чиқарадиган, кечқурунлари сайр этадиган сўлим манзил эмасмиди? Ҳар кун шу майдон орқали ишга қатнайдиган шаҳар, қолаверса, вилоят ҳокими қаёққа қараяпти?

Янги иш услубига ўтмаган, миллий истиқлол мафкурасини тўла англаб етмаган, халқ манфаатлари йўлида кўкрагини қалқон қилишга тайёр раҳбарлар бўлмаса, ислоҳотлар бир жойда депсиниб тураверади. Шаҳрисабз туманида Жўра Элбоев номидаги жамоа хўжалигининг раиси пахта навини айтишда хато қилмади. Аммо даромад ва иш ҳақи нима эканини фарқлай олмади. Деҳқонлар даромадини кўпайтириш манбаларини санай билмади.

Бугун раҳбардан талаб қилинадиган нарса ташаббускорлик, илғор меҳнат маданияти тажрибасини жорий этишда фидойилик, одамлар кайфиятини билиш, улар ташвиши билан яшаш, янги иш жойларини яратиш, халқнинг маънавий ва моддий фаровонлигини таъминлашдир.

Президент кадрлар фаолиятига баҳо бериб, уларни уч тоифага бўлди. Биринчи тоифа — эски тузумни қўмсаб юрган кишилар. Иккинчиси, энг хавфлиси — имонсиз, эътиқодсиз кишилар. Бундайларга ватан манфаати бегона, улар шахсий ҳузур-ҳаловат, мансаб учун ҳеч нарсадан тоймайдилар. Ватан манфаати, мустақиллик манфаатини ҳамма нарсадан устун қўядиган, қалбида ўти ва эрк туйғуси бор, ғайратли, куюнчак яна бир тоифа кадрлар борки, менинг бутун умидим ва ишончим ана шулардан, деди Президент. Булар ҳозирча озчиликни ташкил этади, тажрибалари ҳам кам. Лекин мен Президент сифатида етишиб келаётган мана шу фидойи, қалби олов авлод вакилларининг жойларда раҳбарлик қилишини истайман. Ҳар бир раҳбар биз таклиф этаётган ислоҳотларни қалбдан ҳис этсин, уни бажаришга қодирми-йўқлигини ўйлаб кўрсин, қадамини шунга қараб қўйсин.

Ислоҳотлар жабҳаси кенг. У нафақат иқтисодиётни, балки сиёсий ва маънавий соҳаларни ҳам қамраб олади. Ҳеч бир соҳа эътибордан четда бўлмаслиги керак. Айниқса, маънавият билан жиддий шуғулланиш вақти келди. Мустамлака мафкураси сарқитларидан тезроқ воз кечиш лозим. Илгари ўзбекни фақат пахтакор, чорвадор, чўпон, сувчи деб ҳақоратомуз гапириш урф бўлган эди. Бу ҳол ҳозир ҳам учрайди. Бундай йўл тутишдан мақсад ўзбеклардан фақат ишчи кучи сифатида фойдаланиш эди. Ваҳоланки, ўзбеклар орасидан дунёга машҳур олимлар, адиблар, санъаткорлар етишиб чиққанини ҳамма билади. Лекин уларни ҳеч ким эсламасди. Миллий истиқлол мафкураси деганда бундан буён миллатимизни камситадиган бирёқламаликдан қутилиб, ёшларимизни миллатимиз равнақи учун зарур бўлган барча касбларга йўналтириш тушунилади.

Мамлакатимиз Президенти Хоразм вилояти ёшлари билан йўл-йўлакай учрашиб, ораларингизда аскар бўлишни истовчилар ҳам борми, деб сўраганида худди шуларни назарда тутган эди. Бизга бугун фақат деҳқон ёки ишчиларгина эмас, мустақиллик ҳимоячилари — малакали зобитлар ҳам, халқимизнинг маънавияти камол топишига хизмат қиладиган етук асарлар яратувчи адиблар ҳам, миллий ғурурни тарбияловчи мукаммал шеърлар ҳам, санъат асарлари ҳам керак. Энди нуқул пахта ҳақида баҳслашмасдан, халқимиз маънавиятини юксалтиришга эътиборни кучайтирайлик. Комил инсонлар билангина юртимиз баркамол бўлиши, азалий кўч-қудрат ва шуҳратимизни тиклашимиз мумкинлигини унутмайлик.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг матбуот хизмати

ОЛАМДА НИМА ГАП?

ТИНЧЛИКНИ сақловчи халқаро кучларнинг сони 1993 йилда юз минг кишидан анча ошади. БМТ Бош котиби Бутрос Ғолийнинг Миллатлар ҳамжамияти қароргоҳида тарқатилган маълумотномасида шундай дейилган. Ҳозир БМТнинг 13 та аъмолида 60 минг фуқаро ва ҳарбий хизматчи қатнашмоқда. «БМТнинг Сомалидаги аъмоли муносабати билан бу рақам 90 мингдан ошиб кетади», дейилади ҳужжатда.

* * *

ХАЛҚАРО. кучларнинг Сомали пойтахти— Могадишо жанубий қисмидаги ҳаракатлари муваффақиятли тугалланди, деди БМТ Бош котибининг расмий вакили Жо Силлс Миллатлар ҳамжамиятининг қароргоҳида.

«Ҳозир БМТнинг Сомалидаги кучларининг бутун диққат-эътибори мамлакатдаги қуролли тўдаларни тинч йўл билан қуролсизлантиришга қаратилган» деди вакил. Сомалидаги ўн битта сиёсий партия эълон қилган баёнотида «Барча сомалиликларни қуролсизлантириш учун БМТ кучларини бутун мамлакат бўйлаб жойлаштиришга чақирди.

* * *

УМУМХИТОЙ халқ вакиллари мажлиси доимий комитетининг йиғилиши очилди. Унда Хитойдаги иқтисодий вазият, қишлоқ хўжалиги ва молиянинг аҳволи диққат марказида бўлади.

Бу ерда журналистлар билан бўлган учрашувда айтилишича, мамлакат қонун чиқарувчи олий ҳокимият органи доимий комитетининг 11 кунлик йиғилишида фан техника тараққиёти ва қишлоқ хўжалиги ҳақидаги ХХР қонунларининг лойиҳалари, корхоналарнинг рақобати учун тенг шароит яратишни кўзда тутувчи қонун лойиҳаси ҳам муҳокама қилинади.

* * *

ХИТОЙ билан Болгария ўртасидаги анъанавий дўстлик муносабатлари кейинги йилларда муттасил ривожланди. ХХР давлат кенгаши Бош вазирининг ўринбосари, ташқи ишлар вазири Цянь Цичэннинг Болгария вазирлар Кенгаши Раиси ўринбосари, транспорт вазири Нейчо Неев билан бўлган музокараларида шу фикр таъкидлаб ўтилди.

Тинч-тотув яшашнинг бешта қоидаси асосида Хитой Болгария билан сиёсат, иқтисодиёт, савдо, фан ва техника соҳасидаги ҳамкорликни кенгайтиришга интилади. «Жэньминь жибао» газетасининг ёзишича, музокараларда Болқондаги аҳвол ҳам муҳокама қилинган. Шу куни авиацияда юк ташиш ҳақида ҳукуматлараро битим имзоланди.

* * *

ХОРВАТИЯДАГИ серблар ўлкасининг аҳолиси 20—21 июндаги умумий овоз беришда фаол қатнашди ва ўз давлат тузилмасининг суверенитети ҳамда унинг Боснияадаги серблар республикаси билан бирлашуви учун овоз берди. Ўлка сайлов комиссияси эълон қилган дастлабки норасмий якунлар шундан далолат беради.

* * *

БУЮК Британия ядро қуроли синовларини бутунлай тўхтатиш тарафдоридир, деди мудофаа ашёларини етказиб бериш давлат вазири Жонатанн Эйткен.

Парламентнинг жамоалар палатасида ҳарбий харажатлар юзасидан ўтказилган мунозара чоғида Ж. Эйткеннинг таъкидлашича Буюк Британия ҳукумати шу мақсадга эришиш йўлларини АҚШ маъмурияти билан биргаликда аниқлаш учун музокара ўтказишни мўлжаллаб турибди.

* * *

ЯПОНИЯДА ҳозир ҳукм сураётган ҳукумат танглиги дунёдаги еттита етакчи саноат давлати раҳбарларининг Токио кенгашига кўрилаётган тайёргарликка салбий таъсир қилмайди. АҚШ Президенти Билл Клинтоннинг мухбирлар билан суҳбатда айтишича, Америка маъмурияти бу соҳада ўз олдига қўйган вазифаларни бажараверади.

* * *

ПОРТУГАЛИЯ. Россия ва АҚШ Анголадаги унита гуруҳига қарши биргаликда ҳаракат қилиш хусусида 15 июлгача маслаҳатлашиб оладилар. Миллатлар ҳамжамияти қароргоҳида тарқатилган Анголадаги вазиятга оид баёнотда айтилишича, уч мамлакат делегациялари сайловдан кейин анголада бошланган тангликка сиёсий йўл билангина чек қўйиш мумкинлигини таъкидладилар.

(ЎзА).

ФЕРМЕР ИМКОНИЯТИ

Инсонда она-табиатга, атроф-теварагидаги мавжудотга меҳр-муҳаббат, қизиқиш у заминга илк бор мустақил қадам қўйган куниданоқ бошланар экан. Неварам Жасурнинг жажжи қўлларидан етаклаб бораркан хаёлимдан шундай фикр ўтди. Болакай ҳовлидаги ҳар бир дов-дарахтга, кичик катакда жўжаларига оғзи билан ризқ улашаётган она товуққа, қўрада қувалашиб юрган қўзичоқларга, яғринида бир челак сув турадиган говвозга шу қадар қизиқиш билан термулиши кишини ҳайратга солади. У дунёга келганида Ўзбекистонимиз мустақиллиги эълон қилинган эди. Шу боис унга яхши ният билан Жасур, деб от қўйдик. Жасуржон туғилган йили рафиқам Санамой маслаҳатлашиб, фермер хўжалиги ташкил этишга аҳд қилдик. Республикамизнинг мустақиллигини мустаҳкамлашга баҳолу-қудрат улуш қўшаяпмиз.

Қизириқ даштига кўчиб келиб, меҳнат қилаётганимга қарийб ўттиз йил бўляпти. Мутахассислигим — муҳандис. Қарийб йигирма йилдан буён туман таъмирлаш ва ишлаб чиқариш корхонасига раҳбарман. Ойлик маоши, томорқада етиштирилаётган хилма-хил маҳсулотлар оила эҳтиёжи учун етиб, ортиб қолаётир. Бундай олганда, ортиқча ташвишга мутлақо ҳожат йўқ. Лекин бекор ўтиргунча, бекор ишла, деганлар.

Ҳар йили оила эҳтиёжи учун 500 килограмм анор олиб қолиб, бир тоннадан зиёдини тайёрлов идораси орқали сотамиз. Томорқамизда етиштирилган бодрингни харидорлар талашиб харид қилишади. Бултур ўтказилган қирқ туп хурмо новдалари ҳосилини кўтаролмасдан, эгилиб турибди. Ёнғоқни айтмайсизми, бундан икки йил аввал икки туп эккандик. Бу йил ҳосил тугибди. Бозорда бир килоси 600—700 сўмга чиққанда ўзимизда бўлса ёмонми? Ўрик, олма, бодом, олча, шотут эҳ-ҳе, қай бирини санай. Ўтган йили экилган лимон кўчатларининг туккан меваси ўрикдек бўлиб қолди. Қўрада қўй-қўзи, бир томонда соғин сигир, сўқимга боқилаётган хўкизлар...

Фермер хўжалиги ташкил этиб, ҳар йили 4—5 тоннадан гўшт, кўплаб карам топшираётганлар ҳам биз қатори одамлар. Нега энди улар қилган ишни биз уддалолмаймиз? Имкониятимиз бўлса бор. Давлат етказиб берсин, деб юраверсак, фаровонлик бўладими? Бир куни ўзимча мулоҳаза юритдим. Бир хўжалик бир йилда давлатга юз тонна гўшт топшириш учун 350 бош сигирдан 350 бош бузоқ олиши керак. 350 бош сигирни парвариш қилиш учун камида минг гектар майдонда озуқабоп экин экилиши лозим. Бир бузоқ уч йил парваришланса, жуда борганда 350—380 килограмм тош босади. Ҳозирги нарх-наво билан ҳисоб-китоб қиладиган бўлсак, юз тонна гўшт етиштириш учун кетган харажат бир неча ўн миллион сўмни ташкил этади. Юз тонна гўштни астойдил киришилса, эллик фермер, балки ундан камроғи топшириб қўяди. Буни оиламиз мисолида бултур синовдан ўтказдик. «Гиламбоб» давлат хўжалигидан шартнома асосида омухта ем, беда пичани ёки кўк ўтни пулимизга харид қилдик. Йил охирида сўзимизнинг уддасидан чиқдик. 2,1 тонна гўшт топширдик. Икки юз минг сўм даромад кўрдик. Унинг бир қисми озуқа харажатларига кетди, оиламизга ҳам яхшигина фойда қолди. Фермер хўжаликлари гўшт етиштиришни кўпайтиришнинг катта омили эканлигини раҳбарларимиз тан олишади-ю, уни ривожлантиришга осонликча йўл беришмайди. Масалан, ҳар бир фермер хўжалигига кўп эмас, икки-уч гектар озуқабоп ер ажратилса, молларимиз учун етарли озуқа жамғарамиз. Ҳозир фермер хўжаликлари кўнгилдагидек ривожланмаслигига асосий сабаб озуқа муаммосининг ҳал этилмаётганидир.

Жорий йилда ҳам икки тонна гўшт топширишга шартнома тузганмиз. Ёз давомида хўжаликдан беда пичани ва кўк ўт олиш учун қарийб 60 минг сўм тўладик. Гўштга боқиладиган молларни дастлаб бозордан харид қилардик. Ҳозир эса сигирлардан туғиладиган эркак бузоқларни, қисир сигирларни боқиб гўштга тайёрлаяпмиз.

Бултур катта маблағ сарфлаб ўн бош хўкиз учун жой қилмаганимизда, ҳозир оёқ бир этикка тиқилиб қоларди. Ҳар бош хўкиз учун алоҳида бўлма бор.

Бу йилги шартномани уч бош хўкиз билан бажарамиз. Ҳар бири 850—900 килограмм тош босади. Икки тонна гўшт топширсак, тўрт юз минг сўмдан зиёд даромад қиламиз. Ҳозир бир килограмм тирик вазндаги қорамол гўштининг баҳоси 210 сўм. Бозор иқтисодиёти шароити қийинчиликларини сезмасдан ўтказиш учун қишлоқда яшовчиларга катта имконият берилган. Ҳар бир оила битта-иккита хўкиз боқса зарар кўрмайди.

У. ЙЎЛДОШЕВ,
Қизириқ туманидаги агротаъминот ва тузатиш ишлаб чиқариш корхонаси раҳбари, фермер хўжалиги бошлиғи.

СУРАТДА: Гулистон район ҳокими Т. Исмоилов (ўртада), Навоий номли жамоа хўжалиги бошқаруви раиси Т. Мирзаев ва комбайнчи Х. Элтоевлар.

ҲАЛ ҚИЛУВЧИ ДАМЛАР

Кун пешинга яқинлашмоқда. Қуёш тандирдек қиздиради. Ҳарорат ниҳоятда баланд бўлганлигидан киши кўз ўнги живирлашади. Шундай бўлса-да, чўлқуварлар сидқидил тер тўкишмоқда. Ўнг томондаги карталарда механизаторлар ғўза қатор ораларига ишлов беришмоқда. Катта ариқнинг чап томонидан ғаллазор бошланади. Донга тўлиқ бошоқлар кўзни қувнатади. Ўрим бошланганига икки кун бўлган экан. Холиқул Эртоев, Акром Абдуллаев, Турсунали Юнусов каби фидойилар буғдой ўрим-йиғимида алоҳида жонбозлик кўрсатишмоқда.

Гулистон район ҳокими Тоштемир Исмоиловни ҳам шу ерда учратдик. У маданий-маиший хизматнинг аҳволи билан қизиқаётган экан.

— Ҳар куни мазкур хўжаликда албатта бўламан,— деди у салом аликдан сўнг —Сабаби Навоий номли колхоз янги ташкил этилди. Ҳали тузукроқ идораси ҳам йўқ. Ҳар бир бригадада муаммо етарли. Пахтакорлар, ғаллакорлар билан фикрлашиб муаммоларни шу ернинг ўзида ҳал этаяпмиз. Одамлар бурч масъулиятини чуқур ҳис этишаяпти. Бошқарув раиси Турғун Мирзаев ва мутахассислар омилкорлик, ташкилотчилик кўрсатиб, барчани мақсад сари бирдек сафарбар этишмоқда.

Ғалла ўрими кун сайин қизғин тус олмоқда. Моҳир комбайнчи Холиқул Эртоев кунлик маромни бир ярим ҳисса адо этмоқда. Ҳисоб-китобларга қараганда ҳар гектар ердан 45 центнердан буғдой олинади.

Мажид Турдиқулов етакчилик қилаётган 1-бригада аъзолари ҳам карвондан ортда қолишмаяпти. Улар мавжуд имкониятлардан унумли фойдаланиб, барча соҳани бирдек ривожлантиришга ҳаракат қилишаяпти. Миржалил Хўжанов, Малик Турдиқулов каби мусобақа пешқадамлари донни қисқа вақт ичида нест-нобуд қилмай йиғиштириб олиш учун ҳар дақиқадан унумли фойдаланишмоқда. Бу ерда ҳосилни ўриш, ташиш ишлари пухта йўлга қўйилган. Илғорлар моддий ва маънавий жиҳатдан рағбатлантирилаяпти. Бошқарув раисининг таъкидлашича, бу йил колхоз бўйича белгилангандан кўп буғдой йиғиштириб олинади. Бу аҳолини мунтазам равишда ун билан таъминлаш имконини беради.

— Президентимиз И. А. Каримов Қарши шаҳрида ўтказилган фаоллар йиғилишида энди эскича яшаб бўлмаслигини, қишлоқ хўжалигида сийқаланиб қолган андозалардан воз кечиш кераклигини алоҳида уқтирди, —сўзини давом эттирди ҳоким Т. Исмоилов. — Биз ҳам пахтага ёпишиб олмасдан ғалла ва бошқа дон маҳсулотлари етиштиришни кўпайтириш учун барча имкониятни ишга солаяпмиз. Аҳолини ижтимоий жиҳатдан ҳимоялаш фаолиятимиз мезони. Шу йилнинг биринчи чорагида аҳолига 1.326 тонна ун, 150 тонна гуруч, 91 тонна пахта ёғи ва бошқа кундалик эҳтиёж моллари тарқатилди. Голландия тажрибаси шуни кўрсатаяптики, мақсадга эришиш учун меҳнат унумдорлигини оширишимиз, аҳолининг муайян қисмини даладан озод этишимиз керак. Бунинг учун қишлоқларда турли хизмат соҳаларини кўпайтиришимиз зарур. Бир сўз билан айтганда меҳнатга муносабатни ўзгартиришимиз лозим бўлади. Бу борада хайрли қадамлар қўйилаяпти. Чорвани унинг ҳақиқий эгаси — фермерлар қўлига бераяпмиз.

Ҳозирги кунда Гулистон районида 128 та фермер бор. Уларга 275 гектар ер берилган. Ишбилармонлар кўрсаткичларни тобора юксалтириб боришмоқда. Жумладан оилавий фермалар жорий йилда 575 тонна сут, 200 тонна гўшт топширишни режалаштиришган. Ҳозирча иш ёмон кетаётгани йўқ. Беш ойда 147 тонна сут, қарийб 40 тонна гўшт топширилди. Дастлабки озуқа экинлари ўрилиб, емиш етарли бўлаётганлиги сабабли оила фермаларидаги новвослар бирин-кетин етилмоқда.

Район раҳбарлари моҳир фермер Барот ака Жўраев ҳақида илиқ гапларни айтишди. Унинг оиласида 10 жон бор. Барчалари сидқидил меҳнат қилиб 80 та қорамол, 15 та қўй, ҳамда от парваришлашаяпти. Молхоналарни ўз кучлари билан ҳашар уюштириб қуришди. Оила фарзандлари меҳнатсевар, одамохун кишилар бўлиб етишишмоқда. Айниқса Барот аканинг умр йўлдоши Жўрахон опа, ўғиллари Ғайрат, Озод, Ўрозали, қизлари Муҳаббат, Мансура, Наргизалар моллар атрофида парвона. Жўраевлар кунига 120 килограммдан серқаймоқ сут топширишмоқда. Умуман бир йилда 60 тонна сут, 2,5 тонна гўшт тортиқ этишмоқчи.

— Ўн гектар еримиз бор, —дейди Барот ака. — Озуқа экинларидан яхши ҳосил олаяпмиз. Район ва хўжалик раҳбарлари яқиндан ёрдам беришаяпти. Фермерликка қўл уриб кам бўлмаяпман. Оиламиз моддий жиҳатдан ўзини тутиб олди. Сўнгги йилларда ғаллачиликка эътибор кучайгани яхши бўлди. Бунинг шарофати билан ун, чорва учун сомон етарли бўлаяпти.

Ҳоким қатор хўжаликларнинг деҳқонлари бу йил юқори кўрсаткичларни кўзлаб меҳнат қилаётганликларини алоҳида таъкидлади. «Боёвут», «Қизил тонг» колхозларнинг мутахассислари, бригада бошлиқлари хайрли ташаббус билан майдонга чиқишди. Хусусан бош агроном Абдурашид Эшонқулов, бригадир Абдуғаффор Эсиргаповлар саъй-ҳаракати туфайли ҳар гектар ердан 55 центнердан буғдой олиш кўзда тутилмоқда. Бундан фермерлар ҳам баҳраманд.

Гулистон районида Убайдулла Саримсоқов, Усмон Эшонқулов, Неъмат Тўхтамишев номи биринчилар қаторида тилга олинади. Хусусан, Неъмат ака бу йил оила аъзолари билан эл дастурхонига 10 тонна гўшт, 30 тонна сут етказиб беришга аҳд қилган. Ана шундай фидойи кишиларнинг саъй-ҳаракати туфайли жорий йилнинг олти ойи ичида район бўйича давлатга 700 тонна гўшт топширилиб, ярим йиллик режа ортиғи билан адо этилди. Бироқ сутчиликни ривожлантириш учун ҳали кўп иш қилиш керак. Зот танлашда камчиликка йўл қўйилганлиги туфайли бу соҳадаги натижалар кўпчиликни қониқтираётгани йўқ. Сабзавоткорлар, боғбону соҳибкорлар эса халқимиз дастурхонига сархил неъмат тортиқ этиш учун ички имкониятлардан унумли фойдаланишмоқда.

Заршунослар ҳам бўш келишмаяпти. Бултур режани ортиғи билан бажарган Усмон Носир номли, Навоий номли, «Бешбулоқ» жамоа хўжаликлари пахтакорлари тадбирларни сифатли амалга оширишмоқда. Бу йилги ёғингарчиликлар муаммоларни болалатиб юборди. Шундай бўлса-да, мавжуд ниҳолларни кунда бир яшнатиш, ҳар бир жамоада мажбуриятга яраша ҳосил тўплашга эришиш учун қизғин кураш кетмоқда. Район ҳокимлиги барчани мақсад сари бирдек сафарбар этиш, хайрли ҳаракатларни қўллаб-қувватлаш, меҳнаткашларни ижтимоий жиҳатдан ҳимоялаш юзасидан аниқ тадбирларни амалга ошираяпти.

Р. ШАРОПОВ,
«Қишлоқ ҳақиқати» мухбири.

Моҳир фермер Барот Жўраев (ўнгда) ўғиллари Озод ва Ўрозали билан.

Тадбиркорлар бу йил қорамоллар бош сонини юзтага етказишмоқчи.

Н. АЛМУРОДОВ олган суратлар.

МЕҲРИ ҚУЁШ, ҲИММАТИ ДАРЁ

Инсон сабр-бардоши билан қудратли, умид қилиб яшаши билан мукаррам, юрагида ишонч учқунлаб тургани учун ҳаётда буюк мавжудот. Ўтган бир ой ичида — майнинг ҳар бир кунида бу устиворликнинг шоҳиди бўлдик ва ишондикки, инсон осонликча таслим бўлмайди. Оғир синовларга чидайдиган, сабр-бардош қиладиган инсон эканини яна бир бор тан олди.

Ўтган ойда андижонликлар йилнинг тўрт фаслини бошдан кечирди, десак муболаға бўлмас. Баъзи кунлари пешинга қадар қуёш кўриниш бериб қўяди-да, такрор ёғингарчилик бошланади. Май ойининг ўзида офат бир неча бор такрорланди. Асака районидаги «Наврўз» номли жамоа хўжалигида талайгина аҳоли хонадонлари шикастланди.

Чигит экилган юзлаб гектар майдон бир эмас, бир неча бор зарарланди. Айрим майдонларга икки-уч марталаб уруғлик қайта қадалди. Жаланинг узлуксизлиги мавжуд имкониятлардан фойдаланишга ҳам йўл бермади. Техника ва ишчи кучларини далага олиб киришнинг иложи бўлмади. Ер эса етилмай қолди. Бундай пайтда офат оқибатларини фалон кунда бартараф этамиз, дейишга ҳожат йўқ: Тўғри, одамлар қараб туришгани йўқ. Имкониятлардан фойдаланиш йўлларини қидиришди.

Андижонликлар жала, дўл, селни биринчи марта кўришаётгани йўқ. Табиий офатнинг эсанкиратиб қўювчи зарбаларига ҳам рўбарў келишган. Бироқ бу галгидай бир ойга чўзилган устма-уст зарбага дуч келганларини кам эслашади. Баҳор ойлари ҳам ўтиб бўлди. Ёз фаслининг дастлабки куни — 1 июнь тонги нурафшон бўлиб отди. Лекин Андижон районидаги Бўтақора қишлоғига сел келди.

Офат фақат деҳқонга қасдланиб жунбушга келаётганга ўхшарди. Бугун кечаги сел оқибатлари бартараф этилса, эртаси куни дўл бутун борлиқни беаёв савалаб ўтарди. Май ойининг бирор куни осойишта ўтмади. Эрталаб бўлмаса пешиндан кейин ёки кечаси ё жала, ё сел албатта қутқу солиши одат бўлиб қолди.

Асака адиридан бошланган сел Тандирчи қишлоғи атрофига жойлашган Мўминжон Абдураҳимов етакчилик қилаётган бригада пайкалларини пайҳон қилди. Ҳамроҳимиз—жамоа хўжалиги бошқаруви раиси Зарифжон Шариповни кўнглини кўтарадиган бирор сўз топиб айтиш жуда қийин. Йўл бўйидаги пайкалда Абдумалик Қодиров, Турғунбой Нуриддиновлар бошлиқ бригадаларда ҳам 20—30 гектарлаб шоналаш арафасига келиб қолган ғўза ниҳоллари у ёки бу даражада шикастланди.

Хўжалик далаларида оммавий ҳаракат бошланган. 23 та культиватор етилган жойларнинг тупроғини юмшатиб бермоқда. Жамоанинг бутун аҳолиси оёққа турган. Улар якдил бўлиб далада, деҳқонлар ёнида офат оқибатларини тезроқ бартараф этишга ҳаракат қилишаяпти. Ҳасанбой Комилов, Зулунбой Ҳусановлар бошчилик қилишаётган бригадаларда сафарбарлик ҳолати кўнгилларни кўтариб юборади.

Бобурликлар табиат зарбасидан эсанкирашгани йўқ. Ишни нимадан бошлашни, қандай тадбирларни биринчи галда амалга оширишни жуда тез аниқлаб олиб ҳаракат бошладилар. Офат келтирган зарар миқёсидан қатъий назар йил бошида мўлжалга олган йўлларига чиқиб олишди. Далаларга яшилликни қайтаришди, омон қолган ниҳолларни эркин ўсишини таъминлашди. Ҳар қалай руҳларини туширмай меҳнат қилишяпти. Мана энди ўша ҳаракатлар самараси кўрина бошлади.

Бугун «Андижон 50 йиллиги» давлат хўжалигининг Полвонтош адирининг ўркач-ўркач қирларидаги пахта майдонларига боқиб туриб ишонгимиз келмайди. Ўша 18 май куни юрган сел бу пайкалларни шикастлаб ташлаганини кўргандик. Юзлари қорайган директор Мамашокир Хўжалиевни қирда тўлиқиб турган ҳолатда учратгандик. Бутун вужудидан ғайрат жўшиб турувчи бош агроном Тожихон Омонованi аёл боши билан қайта чигит экаётган сеялка ортидан шиддат билан одимлаб бораётганини шоҳиди бўлганмиз.

Ўша кунги сел хўжаликнинг адирликлар бағридаги экинзорини пайҳон қилиб кетган. Гулмирза Худойбердиев, Ураим Ҳамроқулов, Нишонбой Тўраев, Адҳамжон Эргашевлар бошлиқ бригада пахтазорлари ўрнида кўлмаклик пайдо бўлган. Марҳаматликлар «Бўлар иш бўлди» деб ўтиришмади. Қўлидан иш келадиган одам бўлсаки ғўза ниҳолларини, сабзавот ва полиз экинларини аслига қайтариш учун кураш бошлади. Эр бошига иш тушса этик билан сув кечади-да. Шундай бўлди. Деҳқон нимаики тажрибага эга бўлса ҳаммасини ишга солди. Бугун Полвонтош адирларида гўё ҳеч нарса юз бермагандай. Ғўза ниҳоллари ер бетини қоплаган.

23 май куни табиий офат яна бир кучини кўрсатди. Майин ёмғир жалага, дўлга айланди. Дўл Аравон тоғларидан тўғри Булоқбоши районининг Ойбек номли, Улуғбек номли, Андижон районининг Охунбобоев номли жамоа хўжаликлари далаларидан ўтди. Натижада Ойбек номли жамоа хўжалигининг ўн тўққиз гектарли олмазори шикастланди. Улуғбек номли жамоа хўжалигида эса адир бағридаги Роиш ариғини сел олди.

Бутун район аҳолиси оёққа турди. Селни жиловлаш ҳаракати бошланди. Мана шу даҳшатдан ҳам деҳқонлар умидсизликка тушганлари йўқ. Имконият мавжуд бўлсаки, ишга солинди. Ҳамма белни маҳкам боғлаб ишга киришди.

Ҳамма жойларда уюшқоқлик, сафарбарлик ҳукм сурди. Қўрғонтепада, Пахтаободда, Асакада, Хўжаободда деҳқонлардаги ишонч айниқса, кучли синовдан ўтди. Энг қувончлиси, дилларга куч-қувват бағишланган нарса қишлоқ одамларидаги маънавий поклик бўлди. Деҳқон ўзини йўқотиб, гарангсиб қолмади, сабр-бардош билан курашаверди. Мана энди деҳқоннинг ўша умидлари куртак ёзиб унинг армонларини рўёбга чиқармоқда. Унинг одимлари янада залворли гурсиллай бошлади.

Инсон борки дақиқаларда шодланади, ютуқлардан севинади, бало офатларни сезади,даҳшатлардан титроққа тушади. Биринчи июнь тонгида Андижон районидаги Бўтақора қишлоғига не-не хаёллар билан кириб бораётирмиз. Кўчалар тўла одам. Вилоят ҳокими Қобилжон Обидов ўринбосарлари билан бирга жала, сел бошланган дақиқадан бошлаб шу ерда. Аҳоли ҳаракатида бетартиблик йўқ. Осойишталик билан ишлашяпти. «Ўзбекистон» жамоа хўжалиги бошқаруви раиси Абдураҳмон Каримовнинг уйқусизликдан қизарган кўзларида толиқиш кўриниб турса ҳам ҳамма нарсага ўта сезгирлик билан нигоҳ ташлаб бораётир.

— Энг муҳими одамларнинг саломатлиги, — дейди йўлйўлакай суҳбат чоғида. — Далаларни, уйларни сел босди. Хайрият, аҳолимиз тинч. Шулар омон бўлса ҳамма нарса изга тушиб кетади. Район, вилоят ҳокимиятига минг марта раҳмат. Ҳокимларимиз одамлар ичида бўлишди. Биринчи галда зарур бўлган техника воситаларини, ишчи кучларини ўша заҳотиёқ етказиб келишди. Бўтақораликлар шундай онларда ўз сафларида бутун Андижон аҳли тургандай ҳис қилишди. Бундай пайтда одамнинг руҳи кўтарилиб кетади, қўрқинчни ҳам писанд қилмайди. Аслида ҳам шундай. Мана, тонг энди отаяпти. Лекин Андижоннинг барча ишбошиларини кўриб турибсизлар.

Бундан роса ўн икки кун муқаддам Марҳамат районидаги Полвонтош қўрғонида шундай офат юз берган эди. Адир томондаги томорқани босиб келган сув Анзират Холматованинг уйини тешиб ўтган. Анзират опа умр йўлдоши вафотидан кейин саккиз фарзанди билан бева қолган. У фарзандларининг ҳам онаси, ҳам отаси. Икки гектар майдонда ғўза ўстиряпти, бир қути қурт парвариш қилган. Опанинг бардошига тасанно айтмасдан илож йўқ.

— Бўлар иш бўлди. Фарзандларимиз билан соғ-саломатмиз, — дейди опа.

Мана сизга ибрату бардош. Мана сизга ҳиммату бағри дарёлик. Кейинчалик хабарлашдик. Анзират опа пилла тайёрлаш режасини ошириб бажарди.

Розияхон опа Ёрматовада ҳам шундай жасоратни кўрганмиз ўшанда. Тўрт фарзанднинг онаси бева аёл бунчалик иродани қаердан олди экан, деб ҳайратланганмиз. Сел унинг уйига ҳам бостириб кирган. Бунақа аҳволда аксарият аёллар кўз ёшисиз сўзлаша олмайди. Розияхон опа ундай қилмади. Бизларга арз ҳам айтмади, зорланиб ҳам ўтирмади. Фақатгина изоҳ берди:

— Оиламиз билан тугалмиз. Эл-юрт тинч бўлса биз ҳам тинч. Бошимиз омон экан ҳамма нарса топилади. Уй ҳам қурилади, бойлик ҳам йиғилади, аммо инсон топилмайди.

Мана бу сизга яна бир аёлнинг ибрати. Томирида Тўмарис қони жўшаётганини ҳис этаяпсизми, ирода кучини кўраяпсизми, қалб қудратию саховатини англаяпсизми. Бошқалар қандай тушунишади билмадим, аммо бу назаримизда руҳиятнинг бардамлиги, асабларнинг мустаҳкамлиги, иймоннинг бутунлигидан далолат.

Руҳий бутунлик «Андижон» нефть кони қўрғонида ҳам тўла намоён бўлди. Ҳайриятки, эл бор, юрт бор. Район, вилоят раҳбарлари етиб келишди, кучларни тўғри тақсимлашди. Энг аввало аҳолининг тинчлигини сақлашга ҳаракат қилишди. Сел бир ҳафта давомида ҳар куни кечаси такрорланиб турди.

Биринчи кунданоқ қўрғон кенгаши биносида тезкор штаб иш бошлади. Ҳар дақиқа ҳушёр турилди. Аҳоли учун қўшимча озиқ-овқатлар келтирилди. Раҳбарият асосий кучларни сел йўлларини тўсишга сафарбар этди. Ирригаторлардан тортиб қурилиш ташкилотларигача, газчилардан тортиб транспортчиларгача ёрдамга етиб келди. Бу жойда ҳам юқоридаги ҳолатларни кузатдик. Ташвишли чеҳраларда ваҳима эмас, босиқлик аломатлари устун эди. Нима қиларини билмай чор атрофга елиб-югурганлар деярли учрамасди. Ҳар ким ўзини босиб олган вазиятда аниқ бир иш бажаришга киришган. Одамлар аллақачон ўзларини қўлга олган, руҳан тетик эдилар. Чунки, ўзларини ёлғиз эмасликларини ҳис қилиб туришарди. Кўпчилик мана шу дўппидеккина қўрғон ҳимоясига отланганини кўриб туришарди. Бундай пайтда ҳеч ким ўзлигини йўқотмайди, саросимага тушмайди, зарур чораларни бажараверади, кўраверади.

Қисқа муддат ичида йўллар, хонадонлар, сув иншоотлари лойқадан тозаланди. Ҳаёт аввалги йўналишини тиклаб олди. Ўзбекистон халқ депутати Ғанижон Солиев бошқараётган ишчилар таъминоти бўлими жамоаси ҳам ғайрат кўрсатиб меҳнат қилди. Магазинлар, ошхоналар режимдан ташқари вақтларда ҳам аҳолига хизмат кўрсатди. Хуллас, ҳамма инсоннинг тинчлигига, омонлигига, осойишталигига сафарбар этилди. Мана бугун Полвонтош ҳам, «Андижон» нефть кони қўрғони ҳам, Бўтақора ҳам ўз қиёфасига, аввалги файзига қайта бошлади.

Ҳа, табиий офат хуружлари келтириб чиқарган оқибатларни, уни бартараф этишдаги машаққатли меҳнатни кўриб ғурури баланд юртдошларимизга бўлган меҳримиз дилларимиздан тошиб кетди. Улар бир-бирларига ишониб, суяниб, бир-бирларини ёлғизлантирмай офатга қалқон бўлишди. Сабру қаноатингизга, бардошингизга балли. Ибрату садоқатингизга қойил. Офат бир ямлаб ютмоқчидай, ғижимлаб ташламоқчидай эди. Уддасидан чиқолмади. Сиз бардам ва мағрур турдингиз. Инсон ўзининг ёлғиз эмаслигини ҳис этмаса, ёнида меҳрибони, суянчи, таянчи борлигини кўриб турса ҳар қандай машаққатни енгишга ўзида куч топади. Сизларни ўйлаймизу Мирзо Бобур, Чўлпоннинг бардошини, Нодирабегим, Саидабегим сабри-қаноатини кўз олдимизга келтирамиз. Ифтихор ҳисси билан, тўлиб тошади юрак. Шундай улуғлар, сабри-бардошда шунчалар ибрат бўлган азизлар авлоди енгилмасдир.

Абдухалил ҚОРАБОЕВ,
«Қишлоқ ҳақиқати» мухбири.

Июнь—ғўза парваришида зарбдор ой!

ОҚ ДУРРА

Янгийўл район ҳокими Абдуғани Юсуповнинг деҳқонга хос одати бор. У ҳар куни каллаи саҳарлаб дала айланади. Айрим жамоа ва давлат хўжаликлари идорасига ёҳуд бригада дала шийпонларига бирров кириб, суҳбатдоши — раҳбар ё мутахассисми, оддий меҳнатчи ё механизаторми — самимий мулоқотга киришади. Жойлардаги камчиликларни кўрса, ўша кишининг хатосини вазминлик, раҳбарга хос тадбиркорлик билан тушунтиради, муаммоларни қай йўсин билан ҳал этиш йўлларини кўпчилик билан бамаслаҳат излайди.

Биз туманда бўлган куни ҳам Абдуғани Юсупович эрта азонда дала айланиб келишга улгурибди. Кайфияти яхши. Демак, туманда ишлар чакки эмас. Чиндан ҳам бунинг гувоҳи бўлдик. Район пиллакорлари 135 тонналик хирмон уюшиб, ғалаба маррасини эгаллашди.

...Қуёш кўкда чарақлайди. Ҳали чошгоҳ бўлмасидан унинг олов нафаси атрофни тандирдай қиздирмоқда. Туман ҳокимининг биринчи муовини Зукур Зоидов ҳамроҳлигида дала кездик.

— Пахтакорларимиз 10 та жамоа хўжалиги ва 2 та Ўрта Осиё қишлоқ хўжалик машиналарини синаш тажриба участкасида деҳқончилик қилишади, — дейди у. — Баҳорда жами 14 минг 453 гектар ерга экин экдик. Шундан 8 минг 392 гектари пахта 416 гектар ерда каноп, 575 гектар майдонда шоли, 456 гектар ерда картошка ўстираяпмиз. Бу йил сабзавот экинлари майдони 1.412 гектарга етди. 881 гектар майдонда силос учун маккажўхори, 228 гектар ерда эса озуқа лавлагиси ва полиз экинлари парваришлаяпмиз. 779 гектар майдонга янгидан беда экилди. Туманимиз азалдан боғбонлар ва соҳибкорлар макони.

Табиат ҳар галгидек деҳқонларни яна бир бор синовдан ўтказди. Бу ерда ҳам пахта майдонларининг ярмидан кўпроғи — 4 минг 106 гектарига қайта чигит экилди. 21 май куни сўнгги уруғ қадаб бўлинди. 9—10 май кунлари тушган қалин қиров мурғак ғўзаларга заҳмат етказди. Айниқса Ҳамроқул Турсунқулов номли, «Озод», «Тинчлик», «Янги ҳаёт», «Қовунчи» ва Абдулла Ортиқов номли хўжаликларда табиат хуружидан кўп зарар кўрилди. Деҳқон матонат билан меҳнат қилди. Бугун ҳаммаёқ ям-яшил. Йўл ёқасидаги экинларга нигоҳ ташлаймиз. Каноп ҳам, маккажўхори ниҳоллари ҳам дуркун. «Ниёзбош» жамоа хўжалигининг экин майдонлари олисларга ястанган.

Хўжаликнинг 22-бригадаси пайкалларига юлдузлардай сочилган қиз-жувонлар ҳар туп ниҳолга парвона. Бошларида оқ дурра.

Иброҳим Худойберганов — шу жамоага етакчи. Аслида бригадирлик унга ота мерос. Падарибузруквори Худойберди ака Ўринбоевдан оқ фотиҳа олиб, елкасига саркорлик тўнини ташлаган. Ота ҳозир кексалик гаштини сураяпти. Қутлуғ анъанани ўғиллари Иброҳим ва Абдуманноп давом эттиришаяпти.

— Жами 100 гектар экин майдонимиз бор, — дейди И. Худойберганов. — 58 гектар ерда ғўза ўстираяпмиз. Сабзавотнинг ҳам ҳамма тури ўзимиздан чиқади. Картошка 2 гектарни ташкил этади. 30 тонна эртаги карам сотиб, бўшаган ерни яна экишга тайёрлаб қўйдик. Камида икки мартадан ҳосил олиш — ниятимиз.

Бригададаги ҳар қарич ер ижарачи оилалар ҳисобида. Баҳри Ўринбоева оиласи 7 гектар ер олиб, астойдил тер тўкаяпти. Унинг турмуш ўртоғи Абдураҳмон ака ҳам, фарзандлари Ҳамидулла, Лутфулла, Лобар ва Элёржонлар ҳам бу ерда эзгу ташвишга шерик. Шу боис Баҳрихоннинг даласида ғўзалар баравж. Олди шоналай бошлади. Яқинда туман ҳокими дала айланиб, Баҳрихоннинг ишларидан мамнун бўлди: «Баракалла! Иш мана бундоғ бўпти!» — деди у.

Мақсуда Ғаниева оиласи — 7 гектар, Кимё Ғойибназарова — 3 гектар, Гулбаҳор Холдорова — 4 гектар ерда баҳоли қудрат меҳнат қилишаяпти. Механизатор Абдуманнопнинг «пўлат от»и эса тинмайди. Гоҳ у ижарачи, гоҳ бу ижарачи даласида қатор ораларига сифатли ишлов беради. Бу шоввоз ҳам умр йўлдоши Маъмурахон билан бир гектар ерда ижарачилик қилмоқда.

Манфаатдорлик қандай? Ижарачи оилалар бултур 50—60 минг сўмдан даромад қилишганди. Бу йил ҳисобни 300—400 минг сўмга етказишмоқчи. ҳосилдорликда эса 34 центнерлик маррани кўзлашаяпти. Умуман, «Ниёзбош»ликлар мустақил Ўзбекистонимизнинг иккинчи йилида 3 минг 600 тонналик «оқ олтин» хирмонини тиклашга азму қарор қилишган. Бошқа экинлардан ҳам кўзланган марра юксак.

Айни кунларда Янгийўл далаларида меҳнат мароми авж олмоқда. Деҳқонлар хирмон баракали бўлиши учун барча чораларни кўришмоқда.

Абдулла ТУРДИЕВ,
«Қишлоқ ҳақиқати» махсус мухбири.

СУРАТЛАРДА: 1. «Ниёзбош» жамоа хўжалигининг 1-бригадасида ҳар туп ғўза меҳр билан парвариш этилмоқда. Шу туфайли ниҳоллар дуркун ривожланмоқда. Бригада етакчиси (чапдан) Худойберди Шукуров ва сувчи Икромбой Каримбоевлар иш сифати хусусида ўзаро мулоқотда.

2. Механизатор Абдуманноп Рустамовнинг қувончи чексиз. Негаки, у меҳнат қилаётган пайкалларда ғўзалар ривожига ривож қўшилмоқда.

Р. АКБАРАЛИЕВ олган суратлар.

АБДУСАТТОР АКА ИХТИРОСИ

Уни мутахассислар А. Давуловнинг механик кетмони дейишади. Абдусаттор аканинг номи Ёзёвон райони механизаторларига кўпдан бери таниш. У тажрибали муҳандис, ихтирочи. Унинг ихтирочилик таклифлари нафақат Фарғона вилоятида, балки республикамизнинг кўпгина пахтазорларида ҳам оммалашган. Унинг «Кетмон» номли культиватори деҳқонлар томонидан катта қизиқиш билан кутиб олинди.

Мутахассисларнинг эътироф этишича, у культиваторга осон ўрнатилади. Бирваракайига бир неча ишни бажаради. Қатқалоқни юмшатади. Ғўза ниҳолига 5—6 сантиметр яқинлашиб, унинг атрофини юмшатади. Шунингдек, қаторлар орасидаги тупроқни майдалаб, ғўза ниҳоллари остига «тўкиб» кетишга ёрдамлашади. Унинг аррасимон тишлари эса далаларга биринчи сув берилгандан кейин ишлатилиши янада мақсадга мувофиқдир.

Ёзёвон районидаги «Ўзбекистон» жамоа хўжалигининг пахтакорлари бу йилги табиат қийинчиликларни енгишда ундан самарали фойдаландилар. Апрель ойининг сўнгги ўн кунлиги, май ойининг биринчи ярми ва ундан кейин бўлиб ўтган қатор ёғингарчиликлар туфайли вужудга келган қатқалоқни юмшатишда ҳам у қўл келди. Шу кунларда ҳам хўжалик далаларида ишлаётган 12 та «КХУ-4» культиваторларига ана шу механизмлар ўрнатилиб, ғўза қатор ораларига ишлов берилмоқда. Шу билан бирга қатқалоқнинг олди олинмоқда.

— Абдусатор Давулов яратган кетмондан кенг фойдаланмоқдамиз, — дейди «Ўзбекистон» жамоа хўжалиги бошқарувининг раиси, Ўзбекистон халқ ноиби Раҳимахон Ражапова. — Очиқ айтиш керакки, Давуловнинг механик кетмони билан ишлов берилган майдонларда қўл чопиғи ўтказишнинг ҳожати қолмайди.

Бунинг сабаби механизм ғўза ниҳолининг ҳимоя зонасини 5—6 сантиметрдан қатор ораси томон 11—12 сантиметр чуқурликда чопиб боради. Ўз-ўзидан равшанки, бу ёз ойининг 40—45 градуслик иссиқда пахтакорларимизни ғўза оралашларига ҳожат қолдирмайди. Бу тажриба икки йилдан бери Ёзёвон, Бўз районлари хўжаликларида синовдан ўтиб келмоқда. У яхши самара бераяпти. Ўзбекистон Қишлоқ хўжалиги вазирлиги мутахассислари жорий йилда бу ишни Сирдарё, Тошкент, Бухоро вилоятларида ҳам амалда синаб кўриш тадбирларини кўряптилар.

Ҳозирги кунда янгиликка бўлган талаб табора ортиб бормоқда. Кетмон Ёзёвон район таъмирлаш ва ишлаб чиқариш корхонаси қошидаги Абдусаттор Давулов раҳбарлик қилаётган «Насос» давлат кичик корхонасида ишлаб чиқарилмоқда. Фикримизча, янгиликни республикамиз машинасозлик корхоналарида кўплаб ишлаб чиқаришни йўлга қўйиш вақти келди. Деҳқонларимиз кўз тикиб турган бу механизм оғир қўл меҳнатини енгиллаштирса, иккинчидан пахта таннархини арзонлаштиради, мўл ҳосил етиштиришда муҳимдир.

Абдураҳим МАДРАҲИМОВ.

КИМЁ МЎЪЖИЗАСИ

Ҳеч бир илм кимё фаничалик кўп тармоқли бўлмаса керак? Ўсимликлар кимёси, тиббиёт кимёси, биоорганик кимё, ўғитлар кимёси, биокимё ва бошқалар. Шулар қаторига доришунослик кимёси ҳам киради. Республикамизда ушбу соҳанинг етакчиси ЎзФА Ўсимлик моддалари кимёси илмгоҳидир.

— Илмгоҳимиз бир неча йўналишларда иш олиб боради, — дейди илмгоҳнинг директори, техника фанлари доктори, профессор, Беруний номидаги Ўзбекистон давлат мукофоти соҳиби Х. Н. Орипов. — Шулардан бири — самараси юқори янги доривор моддаларни аниқлашдир.

Она табиатимизни яшил ўсимликсиз тасаввур этиш қийин бўлиб, уларнинг ҳаёт фаолияти натижасида ниҳоятда турли-туман, ноёб тузилмаларга ва юқори биологик фаолликка эга бўлган органик моддаларнинг улкан массаси вужудга келади. Наботот бойликларидан табиий равишда тикланиб турувчи хом ашё сифатида оқилона фойдаланиш илм-фаннинг энг муҳим масалаларидан биридир. «Органик кимё борган сари биологик томонга ёндошиб бормоқда», деб таъкидлаган эди ўз вақтида шу соҳанинг йирк олими Р. Вильштеттер. Ҳақиқатдан ҳам ўсимлик моддаларига (қанд, оқсил, глюкоза, стерин, сапонин, антибиотикларга) бағишланган тадқиқотлар йил сайин кўпаймоқда.

Улар орасида алкалоидларга оид олиб борилаётган илмий тадқиқотлар алоҳида ўрин эгаллайди. Бу асос хоссасига эга бўлган азотли органик моддаларнинг алоҳида гуруҳи бўлиб, доривор ўсимликларда тайёр ҳолда учрайди, анча мураккаб тузилмага ва кўпинча кучли фармакологик хоссага эга. Алкалоидларни ўрганишга қизиқишнинг биринчи сабаби уларнинг аксарияти қимматбаҳо доривор моддалардир.

Қадимги замонлардаёқ мовароуннахрлик олимлардан Абу Али ибн Сино, Абу Райҳон Берунийларнинг асарларида таркибида алкалоид бўлган юзлаб доривор ўсимликлар тавсифлаб берилган. Ўсимликлардан алкалоид моддаларини ажратиб олиш кашф этилиши катта аҳамиятга эга бўлди, чунки ҳатто XIX аср бошларида ҳам ҳайвон организмидаги моддалардан фарқли ўлароқ ўсимлик моддаларида азот бўлмайди, деб ҳисобланар эди. Биринчи бўлиб 1803 йили доривор ўсимликдан афюн алкалоидлари ажратиб олинди. 1806 йили олмон доришуноси Сертюрнер афюндан морфинни ажратиб олди. Натижада ушбу янгилик катта қизиқиш уйғотди ва янги-янги алкалоидлар жадаллик билан излана бошланди. Ана шу тариқа XIX асрда стрихнин, кофеин, атропин, эфедрин ва бошқалар вужудга келди.

XX асрнинг 60-йилларига келиб табиий ва сунъий усулларда олинган 1000 дан зиёд алкалоид маълум бўлди. Наботот кимёси нуқтаи назаридан алкалоидларни ўрганиш ниҳоятда қизиқарли бўлиб, ўсимликда алкалоид моддаларини вужудга келишининг кимёвий жиҳатлари, улар ўсимлик таркибидаги бошқа моддалар билан қандай алоқада экани, умуман, ўсимлик ҳаётида қандай роль ўйинаши то шу кунгача узил-кесил аниқланмаган. Ана шу мулоҳазаларнинг бари шу соҳада илмий йўналиш яратиш зарурлигини тақозо этади.

Табиий бирикмалар кимёси соҳасидаги дастлабки илмий-тадқиқот ишлари Ўзбекистонда Улуғ Ватан урушининг энг қизғин даврида, 1943 йили бошланган эди. Академик С. Ю. Юнусов кимё илмгоҳи ҳузурида табиий бирикмалар кимёси соҳасида тадқиқотчиларнинг йирик мактабини яратган мутахассисдир. 1956 йили Ўсимлик моддалари кимёси илмгоҳи ташкил этилиб, табиий моддаларнинг бошқа сифатларини (ликовидлар, лактонлар ва кислоталар, кумаринлар ва флавоноидлар, липидлар, оқсиллар, углеводлар, нуклеин кимлоталар, лигнин) ўрганиш бўйича лабораториялар ташкил этилиб, уларга алкалоидлар лабораториясидан чиққан олимлар раҳбарлик қилишмоқда. 50-йиллардаёқ илмгоҳ тадқиқотлари ҳар тарафлама тан олинди ва алкалоидларни кузатиш бўйича у таклиф этган йўллар бошқа хил ўсимлик моддаларини ўрганишда ҳам қўллана бошлади.

Эндиликда алкоидлар бўйича илмий тадқиқотлар маркази Ўзбекистон Фанлар Академияси ўсимликлар моддалари кимёси илмгоҳи бўлиб қолди. Илмгоҳдаги илмий-тадқиқотларнинг асосий йўналиши Марказий Осиё ва Узоқ Шарқдаги доривор ўсимликлардаги алкалоидларни мунтазам суръатда тадқиқ этиш, кимё фанини табиий бирикмалар соҳасида ривожлантириш ҳамда наботот бойликларидан тиббиётда оқилона фойдаланишдан иборат. Алкалоидларнинг катта қисми амалда қўллана бошланди, уларнинг тузилишини билиш аксарияти учун синтез усулини ишлаб чиқишга ҳамда саноат миқёсида сунъий равишда олишга имкон яратди. Шифобахш модда бўлган бу алкалоидларнинг тузилиши янги хил дори-дармонларни излаш ва сунъий равишда олишга ундади. Тошкент кимё-фармацевтика бирлашмасида ишлаб чиқарилаётган цитизин, галантамин, ликорин, шу жумладан дитерпенли алкалоидлар асосида аритмияга қарши препарат аллапинин тиббиёт амалиётига жорий этилди. Тиббий-биологик тадқиқотлар учун бир қатор биореактив дори-дармонлар (бикукулин, аконитин, гелиотрин, империалин) яратилди.

Айни шу кунларда илмгоҳ жамоаси С. Ю. Юнусов табиий бирикмалар кимёси мактабининг шонли анъаналарини давом эттиришмоқда. Ҳал этилмаган муаммолар кўп бўлса-да, узлуксиз изланиш уларнинг бош мақсадига айланган.

Тўхтахўжа МАҲМУДОВ.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ СУДИДА

Илгари хабар қилинганидек, Ўзбекистон Республикаси Олий суди жиноий ишларни судлов ҳайъатида республика Вазирлар Кенгашининг собиқ раиси ва республиканинг собиқ вице-президенти Ш. Р. Мирсаидов иши кўриб чиқилди.

Олий суд ҳукмида таъкидланишича, Мирсаидов чет давлат фуқароси билан шубҳали муносабатда бўлиб ва хизмат мавқеини суиистеъмол қилиб, ўзига бўйсунувчи шахсларга хорижий фирмаларга пахта етказиб бериш хусусида битим тузиш тўғрисида кўрсатмалар берган, ҳолбуки хорижий ҳамкорнинг маблағи йўқлиги ва унинг ишончли эмаслиги ҳақида маълумотларга эга бўлган. Бунинг оқибатида республикага жуда катта миқдорда, яъни 5,6 миллион АҚШ долларидан кўпроқ миқдорда иқтисодий зарар етказилган.

Суд Мирсаидовни Ўзбекистон Республикаси жиноят кодекси 149-моддасининг иккинчи қисмига биноан айбдор деб топди ва уни уч йил муддатга озодликдан маҳрум этишга, жазони умумий тартибдаги ахлоқ тузатиш меҳнат колониясида ўташга ҳукм қилди. Судланувчининг илтимоси эътиборга олиниб ва Ўзбекистон Республикаси Президентининг «Ўзбекистон Республикаси мустақиллиги эълон қилинган куннинг бир йиллиги муносабати билан авф этиш ҳақида»ги фармонига мувофиқ Мирсаидов жазодан озод қилинди.

Суд Мирсаидовдан давлатга етказган моддий зарарни Ўзбекистон Республикаси Ташқи иқтисодий алоқалар вазирлиги фойдасига ундириб олишга ҳам қарор қилди.

ЁЗГИ ТАЪТИЛ ГАШТИ

«Болаларнинг бу йилги дам олиши қандай ташкил этилди?» деган савол билан Сурхондарё вилояти касаба уюшмалари кенгаши раисининг муовини, болалар ёзги дам олишини ташкил қилиш бўйича вилоят мувофиқлаштириш комиссиясининг раиси ўринбосари Анна Эшмуҳамедовага мурожаат қилдик.

— Ёзда вилоят меҳнат аҳлининг 27 минг нафар ўғил-қизи соғломлаштириш масканларида дам олади. Ҳозиргача мавжуд 114 та оромгоҳдан 108 таси болаларни қучоғига олди. Уларда 11 минг 450 бола дам оляпти.

— Нарх-навонинг кўтарилиб кетгани болалар дам олиш маскани йўлланмалари нархига ҳам таъсир этиши маълум. Табиийки, болани дам олиш масканига жўнатиш ҳам осон бўлмаса керак?

— Битта йўлланманинг ўртача нархи уч ярим —беш минг сўм бўлса, ота-оналар бунинг фақат 10 фоизини тўлайди, қолгани касаба уюшмалари зиммасида.

— Маълумотларга қараганда вилоятда 370 мингдан кўпроқ ўғил-қизлардан фақат 27 минг бола оромгоҳларда дам олар экан. Бу кам эмасми?

— Албатта бу жуда кам. Аввало, имкониятимиз шунга яраша. Иккинчидан, шу 27 минг бола ҳам тўлиқ бормайди. Чунки айрим ота-онлар, айниқса қишлоқларда, болаларни қишлоқ хўжалик ёки рўзғор ишига тортмоқда. Ёшларнинг меҳнат билан катта бўлгани яхши, бироқ Президентимиз Ислом Каримов «Соғлом авлод учун» деган масалани ўртага қўйган экан, бунга амал қилишимиз, болаларимизни соғлом, баркамол бўлиб вояга етиши учун қайғуришимиз керак. Афсуски, айрим корхоналар бунга эътибор бермаяпти.

Денов шаҳри яқинида 165-қурилиш трестига қарашли Гагарин номидаги оромгоҳ бор. У икки йилдан буён ишламаяпти. Маблағ етмас эмиш. Тоғ бағридаги Сина қишлоғи ёнида «Сурхондарьятранс» акционерлик бирлашмасининг санатория типидаги «Чашма» оромгоҳи бор. Битта йўлланманинг нархи 36 минг сўм. Шунинг икки фоизини ота-оналар тўлаши керак. Лекин бу ерга йўлланма олувчилар кам.

Аммо бундай камчиликлар ишимизга тўсиқ бўла олмайди. Келажагимиз бўлган ёш авлод ёзги таътилни кўнгилдагидек ўтказиши учун барча имкониятдан фойдаланамиз.

Ч. ТЎХТАЕВ, ЎзА мухбири.

Деҳқонлар ҳузурида

«КИТОБ ГУЛЛАРИ»

Мирзо Улуғни ёшликдан танийман. У қўшни қишлоқда катта бўлди. Улар билан тўй-маракамиз бир. Фақат биз бошқа-бошқа: у тожик, мен ўзбек мактабларида ўқиганмиз. Ўқувчилик йиллари ортда ўтгач, ҳар ким ўз йўлига кетиб, бир-бirimиздан узилиб қолдик. Орадан йиллар ўтиб, қанча-қанча оқар сувлар ўз манзилларини топиб кетдилар.

Ўтган йили қишлоққа борганимда жамоа хўжалиги идорасига таклиф этишди. Хўжалик бошқаруви турли шаҳарларда таълим олаётган маҳаллий ўғил-қизларни жамлаб, бир пиёла чой бераётган экан. Қизғин сўзлашувлар, совға-салом топширишлардан кейин дастурхонга ош тортилди. Сўнгра санъаткорлар хизмат кўрсатиши эълон қилинди. Шунда овозкўтаргич олдига қўлида тор билан жингалак соч, қора қош, келишган бир йигит чиқди. Бу ўша мен билган Мирзо Улуғ Бобоев эди. У ширали овози билан аллақачон одамлар эътиборини қозонган экан. Санъаткор ижро этган дилтортар, жарангдор қўшиқларни йиғилганлар мароқ билан тинглашди. У ўзбекча ва тожикча ашулаларни берилиб айтарди. Шўх оҳангларга йигит-қизларнинг ўйноқи хиромлари қўшилди.

Бугунги кунда М. Бобоев Китоб район маданият бўлими қошидаги «Китоб гуллари» ашула ва рақс халқ ансамблининг етакчи хонандаларидан бири. Мазкур даста кейинги вақтларда маҳоратли ва истеъдодли ижрочилари билан кўпчиликка танилиб бормоқда. Уни меҳнат жамоалари, халқ сайиллари, тўй ва байрамларга тез-тез таклиф этишмоқда.

— Жамоамиз ташкил топганига ўн уч йил бўлди, — дейди дастанинг бадиий раҳбари Ғулом Аҳмедов. — Жами 40 кишидан иборатмиз. Хонандаларимиз ҳам, раққосаларимиз ҳам элга танилган. Мирзо Улуғ Бобоев, Зубайдулла Шарипов, Иброҳим Ҳамидов, Шомил Рашидов, Нилуфар Усмонова, Дилафрўз Қодиров каби хонандалар, Озода Орзуқулова, Умида Очилова сингари раққосалар санъатсеварлар олқишига сазовор бўлишмоқда.

Даста аъзолари кейинги вақтларда кўплаб катта-кичик анжуманларда, учрашувларда қатнашаяптилар. Айниқса республика миқёсидаги тантаналарда қатнашиб, эътибор қозонишди. «Наврўз» телекўрсатувида даста «Олма барги» халқ қўшиғи билан иштирок этди. Шунингдек айём кунларида пойтахт аҳолисига кенгайтирилган дастурда томоша кўрсатилди. 8 апрель куни Қарши шаҳрида ажойиб раққоса Мукаррама Турғунбоева таваллудининг 80 йиллигига бағишлаб ўтказилган туманлараро кўрикда фахрли иккинчи ўринни олди.

Ихлос Туғалов ўтган йилнинг сентябридан бошлаб дастанинг ташкилий ишларини адо этаяпти.

— Дастамиз хўжаликлар, ташкилотлар, корхоналар билан ўзаро шартнома асосида меҳнат жамоаларига маданий хизмат кўрсатмоқда, — дейди Иҳлос ака. — Йил бошидан бери Улуғбек номли жамоа хўжалиги, «Навбаҳор» давлат хўжалиги, Шодмон Умаров номли ширкат хўжалиги меҳнаткашларига, «Қушбоши» кичик корхонаси, 3-қурилиш-монтаж участкаси, хўжаликлараро 226-механизациялашган кўчма колонна ва бошқа ташкилотлар жамоаларига томошалар бердик. Дала шийпонларидаги учрашувлар мароқли ўтаяпти.

Ансамбл аъзолари ўз дастурларини куй-қўшиқлар билан бойитмоқдалар. Уларнинг нияти халқимизга бундан буён ҳам кўнгилли маданий хизмат кўрсатиш, дилларга завқ-шавқ улашишдир.

Эргаш ИБРОҲИМОВ.

Халқда терак — тўғрилик, донолик тимсоли сифатида эътироф этиб келинган. Шу билан бирга қадим-қадимдан одамларга хизмати беқиёс. У ноёб қурилиш ашёсидир.

Ҳозир ҳам мирза теракларнинг қадри баланд. Айниқса ҳозирги ёғоч танқис бир пайтда кўпгина жойларда терак ўстиришга алоҳида эътибор берилмоқда. Бешариқ туманидаги «Рапқон» жамоа хўжалигида шундай хайрли иш амалга оширилмоқда. Ўтган йили бу ерда 20 минг дона терак меҳнаткашларга арзон нархда сотилди. Хўжалик меҳнаткашлари уларнинг ўрнини тўлдиришни ҳам унутишгани йўқ. Айни чоғда 50 мингдан зиёд бу хосиятли дарахт парвариш топмоқда.

СУРАТДА: Ушбу жамоа хўжалиги ҳосилоти Абдуқаҳҳор Худойбердиев. У 19 йилдан бери теракзорлар барпо этишга бош-қош.

Т. МАҲКАМОВ олган сурат.

Бу—қизиқ

«ЙИРТҚИЧ» МЕТАЛЛ

СУРМА (туркча «СЮРМЕ»— қошни бўяш) ўтмишда танноз, лутфи аёллаpгагина эмас, ҳатто эркак кишиларнинг ҳам ўзига кўрк бериш воситаси бўлиб келган. Арманистоннинг кўҳна сағаналарини қазишда эркак киши лаҳадидан қош бўёвчи анжомлар чиққан: зеб бериб ишланган мармар қутича ичида сурма бирикмаси билан олтиндан ясалган мўйчўп бўлган.

МЕТАЛЛ ҳолидаги сурма эрамиздан 300 йил аввал Вавилонда ишлатила бошланган. Улар идиш-анжомлар ясашда сурмадан фойдаланганлар.

Сурма соф ҳолда кумушсимон, жуда мўрт металл, уни ҳатто чинни ҳавончада эзиб кукунга айлантирса ҳам бўлади. Ўрта аср кимёгарлари сурманинг ажойиб бир хусусиятини топганлар. Эриган сурма ҳар қандай металлни суйилтира олишга қодир, унга ташланган металл гўё бирор йиртқичнинг комига тушган ўлжадек йўқ бўлиб кетади. Шу туфайли уни «йиртқич» металл деб ҳисоблашади.

Сурма саноатда кенг кўламда қўлланилади. Қолип қуйишда, гугурт ишлаб чиқаришда сурмага рақобат қиладиган металл топилмайди.

Халқ тиббиётида сурмадан ясалган кўзада сақланган вино қайд қилдириш мақсадида берилган. Сурманинг бир қатор бирикмалари тиббиётда шифо этувчи дори-дармон сифатида ишлатилади. Зеро, сурма ҳақида буюк табиб Ибн Сино:

«Сурма қўйса ҳар киши ким кўзига лайлу наҳор,
Кўзидан сув оқмагай ва нури бўлгай беғубор»,
деб ёзгандир.

Тўпловчи:
Шоилёс ШОҲАЙДАР ўғли.

Ўзбекистон прокуратураси хабарлари

ҚИЛМИШ—ҚИДИРМИШ

Фарғона вилоятининг Қиргули туманида илгари Русиянинг Самара шаҳрида икки марта оғир жиноят содир этиб, қамалиб чиққан, ишлаш ва яшаш жойининг тайини бўлмаган жиноятчи Константин Моисеев деган кимса ушланди.

Туман прокуратураси ва ички ишлар идоралари ходимлари мазкур шахснинг бу ерда ҳам бир қатор оғир жиноятлар, жумладан фуқаролар хонадонига тажовузкорона кириб, ўғирликлар содир этиб юрганлигини фош қилди.

Моисеевдан топилган пул ва мулкларнинг анчагина қисми тортиб олиниб, жабрланувчиларга қайтарилди. Қонганини қилмиши учун белгиланган 6 йил қаттиқ режимдаги жазо ўташ колониясида ишлаб тўлайди, етмаса қолган умри давомида тўплаб беради.

БУЗОҚНИНГ ҲАҚИДАН ҚЎРҚМАГАНЛАР

Мамлакат истеъмол бозорини бойитиш, халқ дастурхонини тўкин қилишда чорвачиликнинг ўрни беқиёс. Буни яхши тушунган кўплаб хўжаликларда чорва молларининг бош сонини кўпайтириш, уларни асраб-авайлашга катта эътибор берилмоқда. Аммо қатор раҳбарлар муҳим ишга панжа орасидан қарашмоқда.

Фарғона вилоят прокуратураси ҳудудда чорва молларини кўпайтириш, асраш масалаларини ўрганиб чиқди. Вилоятнинг ўнга яқин туманида чорва молларининг ҳаром ўлиш фактлари ҳаддан зиёд ошиб кетганлиги аниқланди. Бунинг бош сабабларидан бири ем-хашак жамғаришга ўта юзаки ёндошилганлиги, молларни рацион бўйича боқилмаётганлиги, талон-тарож кўпайганлигидир. Озгина муддат ичида биргина Бешариқ тумандаги «Рапқон» жамоа хўжалигида (раиси Собиржон Пўлатов) 7 бош қорамол, 11 бош қўй ҳаром ўлган, 217 бош қўй ва юзлаб парранда турли касалликларга чалиниб, мажбуран сўйиб юборилган.

Фурқат туманидаги «Томошо» ижара хўжалигида (директор Турғунов) ем-хашак етишмай турган бир пайтда хўжалик ҳисобидан 366 бош шахсий мол ҳам боқилаётганлиги аниқланди.

Текширишда Бувайда туманидаги «Доимобод» жамоа хўжалиги раҳбарлари бузоқлар жон боши ҳақидаги ҳисоботларини бузиб кўрсатиб, 78 тоннага яқин сутни гумдон қилишган.

ҚОНУНБУЗАР БОШҚАРУВЧИ

Мустақил Республикамиз Конституцияси, Президентимиз фармонлари ва ҳукумат қарорларининг туб мағзида инсон, унинг қадри-қиммати ва қонуний ҳуқуқлари ҳимояси ётади.

Айниқса, Президентимизнинг оналик ва болаликни муҳофаза қилиши йўлида «Соғлом авлод учун» орденини таъсис этиши беқиёс аҳамиятга моликдир. Лекин орамизда онда-сонда бўлса-да учраб турган айрим раҳбарлар бу одил сиёсатни тўғри тушуниб етмаяптилар.

Риштон туман прокуратураси яқинда жамғарма банки бошқарувчиси Х. Мамадалиевнинг, бир ярим яшар гўдак боласи муносабати билан таътилда бўлган М. Аҳмадалиева деган аёлни вазифадан ноқонуний бўшатиб юборганлигини аниқлади. Бола уч ёшга киргунга қадар онанинг меҳнат ҳуқуқлари қонун ҳимоясида бўлишлигини кўрсатиб протест келтирди ва онанинг бузилган ҳуқуқини тиклади.

Худди шундай ноқонуний ҳаракат гўдак боласи бор она К. Камолиддиновага нисбатан ҳам содир этилганлиги аниқланиб, адолат тикланди. Қонунбузар бошқарувчига нисбатан қатъий чора кўрилиши муқаррар.

ҲИЙЛАСИ ҚИММАТГА ТУШДИ

Қиргули тумани прокуратураси ички ишлар органлари билан ҳамкорликда ниқобланган ва қароқчиликнинг ноёб услубини танлаган жиноятчилар гуруҳини қўлга олдилар.

1957 йилда туғилган, оиласи билан ажрашиб, иш жойининг ҳам тайини бўлмаган Вали Байтурин деган кимса суюқоёқ, 1973 йилда туғилган Лариса Стеклова ва 1966 йилда туғилган Альбина Уразовалар билан жиноий тил бириктиришиб, мулкига тажовуз қилиш мақсадида одам «ов»лашга тушганлар. Бу ишга вақтинча хизмат сафари билан Украинадан келган Виктор Веремейчук ва Рудил Шариповларни ҳам ҳамкорликка тортишган.

Улар Зуфар Л. исмли шахсни Лариса билан «таништирадилар». Шароит яратиб, уларни ёлғиз қолдирадилар, Лариса пайт пойлаб Зуфарни дори билан заҳарлаб ҳушдан кетказади. Шундан сўнг жиноий гуруҳ Зуфарнинг автомашинаси билан бирга кўп миқдордаги буюм, пул ва ҳужжатларини шилиб кетадилар. Кўп ўтмай жиноятчилар гуруҳи ҳибсга олиниб, асл башараси фош этиб ташланди.

Ф. ҚИЛИЧЕВ,
Ўзбекистон Республикаси Прокуратураси ходими.

«ҚИШЛОҚ ҲАҚИҚАТИ»НИНГ «ҲОЖАТБАРОР» ТАРҒИБОТ-ТИЖОРАТ ХИЗМАТИ
МУЛОҚОТ УЧУН ТЕЛ: 33-44-43, 32-54-44, 32-56-34, 32-56-25
БУЮРТМАЛАРИНГИЗ ТЕЗДА АДО ЭТИЛАДИ

Қутлаймиз

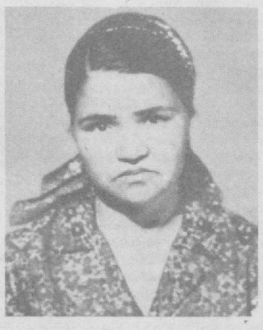

«Ҳурматли «Қишлоқ ҳақиқати» таҳририяти! Мен — Азамат Эргашев ҳозир мамлакатимиз пойтахти Тошкентдаги Техника дорилфунунида таҳсил кўраяпман. Фарзандлик бурчимни адо этиб, биз учун энг мўътабар кишилар бўлган ота-онамизни ҳаётларидаги ғоят қувончли дамлар билан газета саҳифалари орқали муборакбод этишга имконият яратилишини илтимос қиламан. Жиззах район Ҳамид Олимжон номли давлат хўжалиги ҳудудидаги Тоқчилик қишлоғида яшаётган, ўттиз саккиз йилдан бери ёш авлодга билим бериб, ўқитувчиликдан 12-ўрта мактаб директорлигигача бўлган машаққатли ва шарафли йўлни босиб ўтган, «Ўзбекистон халқ маорифи аълочиси» фахрий унвонига сазовор бўлган падари бузрукворим Эгамберди Эргашевга, қарийб ўттиз йил давомида тиббиёт ҳамширасси сифатида инсонлар саломатлиги учун қайғурган волидам Марҳаматхон Эргашевага қуйидаги дил табригимиз етказилишини сўрайман: Қадрли дадажон! Сизни саккиз фарзандингиз, келин-куёвларингиз, ўн беш нафар набираларингиз, барча ёр-биродарлар ва қавму қариндошлар номидан қутлуғ эллик беш ёшингиз билан чин дилдан қутлаймиз. Бу табрикни Сиздан таълим олиб, ҳозирги пайтда турли соҳаларда меҳнат қилаётган, фан номзоди ва доктори илмий даражасига эришган кўплаб шогирдларингиз номидан ҳам қабул қилинг. Онажон! Сизни таваллуд топган кунингиз билан муборакбод этамиз. Доимо соғ-саломат юришингизни, набиралар, чеваралар қуршовида бўлишингизни истаймиз. Бахтимизга Сизлар кўп йилу кўп ойлар бирингиз қуёш, бирингиз ой бўлиб, хонадонимизни чароғон этиб юришларингизни ният қиламиз».

Азамат Эргашевнинг дил сўзларини оққа кўчирувчи:
С. ХЎЖАЕВ.

УЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ МЕЛИОРАЦИЯ ВА СУВ ХУЖАЛИГИ ВАЗИРЛИГИ
ТОШКЕНТ ИРРИГАЦИЯ ВА ҚИШЛОҚ ХУЖАЛИГИНИ МЕХАНИЗАЦИЯЛАШТИРИШ МУҲАНДИСЛАРИ ИНСТИТУТИ
1993-94 ўқув йилига кундузги бўлимга қуйидаги мутахассисликлар бўйича

ҚАБУЛ ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

— **Гидромелиорация** — сув хўжалиги муассасаларини лойиҳалаш, қуриш ва ишлатиш бўйича кенг ихтисосли сув хўжалиги муҳандислари;

— **Гидротехника иншоотларини қуриш**— гидротехника иншоотларини лойиҳалаш, қуриш ва ишлатиш, мелиоратив насос станцияларини ишлатиш ва таъмирлаш бўйича гидротехник муҳандислар;

— **Гидромелиорация ишларини механизациялаштириш** — сув хўжалиги муассасаларини қуришда ва ишлатишда қўлланиладиган қурилиш ва мелиоратив машиналарни лойиҳалаш, ишлатиш ва таъмирлаш бўйича механик-муҳандислар;

— **Қишлоқ хўжалигини механизациялаштириш** — деҳқончилик ва чорвачиликни механизациялаштириш бўйича кенг ихтисосли муҳандис-механиклар, қишлоқ хўжалигини ишлаб чиқаришини механизациялаштириш бўйича муҳандис-ўқитувчилар, қишлоқ хўжалиги машиналарини таъмирлашни ташкил этиш ва унинг технологияси муҳандис-механиклари;

— **Агросаноат комплекси соҳаларида иқтисод ва бошқарув** — сув хўжалигида қурилиш ва фойдаланиш ташкилотларининг иқтисодий ва ташкилий фаолияти учун агросаноат комплексида кичик корхоналарни ҳамда уларнинг ишини ташкил этиш бўйича иқтисодчилар, сув хўжалигида бухгалтерия ҳисоби ва молиялаштириш бухгалтерлари;

— **Қишлоқ хўжалигини электрлаштириш ва автоматлаштириш** — технологик жараёнларни автоматлаштириш ва қишлоқ сув хўжалиги корхоналарида, пахта тозалаш заводларида фойдаланиладиган воситалардан фойдаланиш бўйича муҳандис-электромеханиклар, энергия билан таъминлаш, электротехник ва иссиқлик энергияси ускуналарини бошқариш, такомиллаштириш ва лойиҳалаш бўйича муҳандис-энергетиклар, қишлоқ хўжалиги корхоналари ва насос станцияларида қўлланиладиган электр ускуналарни таъмирлаш ҳамда фойдаланиш бўйича муҳандис-электриклар;

— **Ер тузиш** — кенг ихтисосли ер тузувчи муҳандислар.

Ҳужжатлар 15 июндан 15 июлгача қабул қилинади. Абитуриентлар учун консультациялар — 25 июндан 25 июлгача ўтказилади.

Ректор номига ёзилган ариза билан институтнинг қабул комиссиясига қуйидаги ҳужжатлар топширилади: ўрта маълумоти ҳақидаги ҳужжатнинг асл нусхаси, 086/У намунадаги тиббий маълумотнома, 3х4 см ўлчамли 6 дона фотосурат.

Фуқаролик ҳақида ҳужжат (паспорт) ва ҳарбий мажбуриятга алоқадорлиги тўғрисидаги ҳужжат шахсан кўрсатилиши керак.

Тест синовлари қуйидаги фанлар блоклари бўйича ўтказилади: қишлоқ хўжалигини электрлаштириш ва автоматлаштириш мутахассислиги бўйича табиий фанлар (физика, химия, биология), математика ва она тили; қолган барча мутахассисликлар учун математика, табиий фанлар (физика, химия, биология) ва она тили.

Тест синовлари Ўзбекистон Республикаси талаба танлов маркази томонидан 31 июлда бир кунда бўлиб ўтади.

Танлов Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси қошидаги олий ўқув юртларига талабалар қабул қилиш бўйича Давлат комиссияси томонидан абитуриентларнинг тест синовларида тўпланган баллари асосида ўтказилади.

Институтга талабалар Давлат комиссияси томонидан тасдиқланган «1993-94 ўқув йилида Ўзбекистон Республикаси олий ўқув юртларининг биринчи курсларига талабалар қабул қилиш ҳақида Низом» асосида қабул қилинади.

Манзилимиз: 700000, Тошкент шаҳри, Қори-Ниёзий кўчаси, 39-уй. Маълумот учун телефон: 35-75-21.

ДАРДДАН ХАЛОС БЎЛАЙ ДЕСАНГИЗ

Қўлимга қалам олиб, одамларга мурожаат этишимга бир туйғу туртки берди: айрим кишилар дардга мубтало бўлиб, анча пайтгача азият чекиб юрадилар. Чунки баъзан шифокорлар ҳам касалликнинг сабабини, дард нима учун бунчалик азоб бераётганлигини аниқлай олмай қийналадилар. У ёки бу дарддан халос бўлишда энг аввало унга ташҳис қўйиш ҳал қилувчи аҳамият касб этади. Табиб табиб эмас, бошидан ўтган табиб, деганларидек юқоридаги ҳолатга тушганлигим учун ҳам шундай фикрларни билдиряпман. Уч-тўрт йилдан бери бутун вужудим оғриб, жоним азобда қолган эди. Шифокорларга мурожаат этдим. Улар касалликни аниқлашда турли усуллардан фойдаланишди, муолажалар қилишди. Бир ой, нари борса бир ярим ой бироз тузалгандек бўлардиму лекин дарддан тўлиқ халос бўлолмагандим.

Шу йилнинг май ойида одамлар Фарғона вилояти Охунбобоев районидаги Мингчинор қишлоғида яшовчи, қадимий Шарқ табобати усуллари бўйича даволовчи Шоҳсанам Одилжон қизига мурожаат қилишимни тавсия этишди. Унинг ҳузурига турли фикр-мулоҳазалар билан ташриф буюрдим. Табиб синчиклаб кўргач, орқа миям шамоллаганлигини, барча дардлар шунинг асорати эканлигини айтиб, аниқ ташхис қўйди. Унинг бир неча бор руҳий муолажаси туфайли дардим енгиллашди, аста-секин соғломлаша бордим.

Шоҳсанам Одилжон қизидан бошқа кўпгина беморлар ҳам шифо топишаётганлигидан хабардор бўлдим. Фарғона вилояти Ленинград районидаги 24-мактаб ўқитувчиси Мамасодиқ Бурҳонов, Қозоғистоннинг Жамбул шаҳрида яшовчи Дилбар Орифхўжаева ва бошқа кўплаб беморлар унинг руҳий муолажасидан нажот топишибди. Ҳозирги пайтда Марғилон шаҳар ипак комбинатининг катта кино залида одамларни қабул қилиб, тиббий муолажа ўтказаётган Шоҳсанамга бош, оёқ оғриқлари, кўриш ва эшитиш қобилиятлари сусайганлар, қон босими, юрак, жигар хасталиги, буйрагида тоши борлар, бўғма буқоқ, ревматизм ва бошқа хасталиклар бўйича азият чекаётганлар мурожаат этсалар, ўз дардларига шифо топишлари мумкин. Баъзи кишилар касалликларини аниқлай олмай, қийналиб юрганликларини кўз олдимга келтириб, савоб бўлар деган мақсадда ушбу фикрларни билдиришни лозим топдим.

Тошкентнинг «Умид» маҳалласида яшовчи Матмурод МАТҚУРБОНОВ.

ХЎЖАЛИК, КОРХОНА, ТАШКИЛОТ РАҲБАРЛАРИ ВА БОШ ҲИСОБЧИЛАРИ ЭЪТИБОРИГА

Бюджетга солиқ тўлашда 1993 йилдан бошлаб бир қатор ўзгартишлар ва қўшимчалар жорий этилди. Бу борада энг аниқ маълумотларга эга бўлишни хоҳласангиз, шундай йўналишда ўзбек тилида тайёрланган йўриқномаларни сотиб олишни истасангиз «Узинформагропром» тарғибот ва илмий-техникавий ахборотлар Республика маркази Сизга амалий ёрдам беради. Ушбу марказда бюджетга солиқ тўлаш бўйича энг янги талаблар баён этилган қуйидаги йўриқнома (инструкция)ларни пул ўтказиш йўли билан ва нақд пулга сотиб олишингиз мумкин:

1. Захира тўловларини ҳисоблаш ва тўлаш тартиби тўғрисидаги йўриқнома. Нархи — 260 сўм.

2. Корхоналар даромадидан бюджетга тўланадиган солиқларни ҳисоблаш ва тўлаш тартиби тўғрисидаги йўриқномага ўзгартишлар ва қўшимчалар киритиш тўғрисида. Баҳоси —240 сўм.

3. 1993 йилда бюджетга аммортизация ажратмаларининг 30 фоизини ўтказиш тартиби тўғрисидаги йўриқнома. Нархи — 220 сўм.

4. Ижтимоий суғурта учун ажратиладиган 37 фоизли бадалнинг 5 фоизини 1993 йилда бюджетга ўтказиш тартиби тўғрисидаги йўриқнома. Баҳоси — 200 сўм.

5. Қўшилган қийматдан олинадиган солиқни ҳисоблаб чиқиш ва тўлаш тартиби тўғрисидаги йўриқнома. Нархи — 700 сўм.

Агарда ушбу йўриқномалар почта орқали жўнатиладиган бўлса, ҳар бир бандероль учун 160 сўмдан қўшимча почта ҳақи олинади.

Буюртмаларга банк орқали пул ўтказиш учун республика марказининг ҳисоб-китоб рақами: 000[illegible]9703, МФО 172682303, Чилонзор саноат-қурилиш банки, Тошкент шаҳри.

Республика Маркази манзилгоҳи: 700097, Тошкент шаҳри, Волгоград кўчаси, 9 а-уй. Қўшимча маълумотлар учун телефонлар: 77-98-14; 76-59-27.

Бош муҳаррир Н. ЁҚУБОВ.

Рўзнома таҳрир ҳайъати: Н. ҚАЮМОВ, М. ИСЛОМОВ, М. МИРЗАЕВ, Ҳ. РАҲМАТИЛЛАЕВ, М. ҚАЮМОВ (бош муҳаррир ўринбосари), С. САЙДАЛИЕВ (бош муҳаррир ўринбосари), О. ҒОФУРОВ (масъул котиб), Н. ОРИФЖОНОВ, К. РИХСИЕВ, Э. ИБРОҲИМОВ, Р. БОБОМУҲАМЕДОВ.

МУАССИСЛАР: Ўзбекистон Республикаси Қишлоқ хўжалиги вазирлиги, «Узплодоовощвинпром» концерни, Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлиги, «Қишлоқ ҳақиқати» журналистлари жамоаси.

МАНЗИЛГОҲИМИЗ: 700083, ТОШКЕНТ, ЛЕНИНГРАД КЎЧАСИ, 32

ТЕЛЕФОНЛАР, Муҳаррир ўринбосарлари —33-44-43, 33-16-27. Масъул котиб—33-09-93, Масъул котиб ўринбосарлари—32-56-25. Деҳқончилик бўлими—32-56-35, 32-54-51, 33-09-93. Қайта ишлаш саноати бўлими—32-56-31. Ижтимоий ҳаёт бўлими — 32-56-34. Чорвачилик бўлими—32-56-22. Мелиорация ва қишлоқ қурилиши бўлими — 32-56-33. Маданият, адабиёт ва санъат бўлими — 32-56-36, 33-09-93. Ахборот ва спорт бўлими — 32-54-54. Шикоят, хат ва маъмурий органлар бўлими — 32-54-49, 32-54-52. Безатиш бўлими — 32-58-79.

Рўйхатдан ўтиш тартиб № 000096. Буюртма Г—276. 31650 нусхада босилди, ҳажми 2 босма табоқ. Офсет усулида босилган, қоғоз бичими А—2. Босишга топшириш вақти 21.00. Босишга топширилди — 21.00.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Маҳкамасининг Ишлар бошқармаси ҳузуридаги «Шарқ» нашриёт-матбаа концерни. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41-уй. 1 2 3 4 5 6.